

คู่มือ *RRHL*

ฉบับปรับปรุง ปี 2569

READ MORE

<https://sasuksure.anamai.moph.go.th>

การสื่อสารในสังคมปัจจุบันมีการส่งข้อมูลผ่านช่องทางต่างๆ ระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสาร ส่งผลให้เกิดข่าวสารที่ขาดความชัดเจน คลุมเครือ บิดเบือน เป็นเท็จ และมีความเสี่ยงต่อประชาชนโดยเฉพาะข้อมูลด้านสุขภาพที่ส่งผลต่อความปลอดภัย สุขอนามัย หรือในบางรายอาจส่งผลถึงชีวิต

กรมอนามัยเป็นองค์กรหลักของประเทศที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อให้คนไทยสุขภาพดีในทุกช่วงวัยรวมถึงมีหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้อง เหมาะสม รวมถึงชี้แจง แก้ไขความเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้นให้กับประชาชนอย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ซึ่งการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่ล้นทะลักมากมายในโลกยุคดิจิทัลนั้น เป็นกลไกสำคัญในการสื่อสารข้อมูลด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกัน และส่งเสริมสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชนทุกกลุ่มวัย

การสื่อสารเพื่อตอบโต้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ นอกจากเป็นการให้ความรู้ในเรื่องของข้อมูลที่เป็นจริงแล้ว ยังส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของกรมอนามัยอีกด้วย ดังนั้น กองส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านการสื่อสารของหน่วยงานกรมอนามัยจึงได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตัวชี้วัดร้อยละของการตอบโต้ความเสี่ยงด้านสุขภาพที่ทันต่อเหตุการณ์ (RRHL) ปี 2569 เพื่อให้การสื่อสารของกรมอนามัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันและถูกต้อง ในขณะที่อีกด้าน คือ การเฝ้าระวังข้อมูลข่าวสารในสื่อต่าง ๆ ที่อาจบิดเบือนและไม่ตรงกับความเป็นจริงโดยเน้นข้อมูลด้านสุขภาพและการจัดอนามัยสิ่งแวดล้อมตามบทบาทภารกิจของกรมอนามัย

กลุ่มสื่อสารสุขภาพ
ตุลาคม 2568

สารบัญ

หัวข้อ

หน้า

คำนำ

ก

RRHL คืออะไร

1

คำนิยาม

3

ข่าวปลอม ข่าวลวง

4

ประเภทของข่าวปลอม ข่าวลวง

5

ความเป็นมา

11

ขั้นตอนการใช้งาน RRHL สาสุขชัวร์

17

วิธีเพิ่มบัญชี LINE OA

20

ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2568

22

ตัวอย่างข่าวที่เคยตอบ

23

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

28

อ้างอิง

35

ผู้จัดทำ

37

RRHL ... คืออะไร

RRHL คือ การเผยแพร่ความรู้ข้อมูลสุขภาพผ่านสื่อ Social Media เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งในส่วนของประเทศไทยประเด็นปัญหาการเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพ ข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็น ถูกต้อง ทันเหตุการณ์ ตรงกับความต้องการของประชาชน และปัญหาผลกระทบจากข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่ไม่ถูกต้อง การตอบโต้ข้อมูลสุขภาพที่ไม่ถูกต้องอย่างทันท่วงที และการสื่อสารสุขภาพที่ไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน และเกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้เพิ่มสูงขึ้นทุกปี

การได้รับข้อมูล ข่าวสารที่ผิดพลาดบิดเบือน การแพร่ระบาดของข้อมูลที่มากเกินไป ทั้งเจตนาดีหรือร้าย ข้อมูลที่มีทั้งเรื่องจริง เรื่องเท็จ หรือที่ยังไม่มีการพิสูจน์แพร่กระจายอย่างรวดเร็วผ่านโซเชียลมีเดีย ส่งผลกระทบต่อให้ข้อมูล และคำ แนะนำที่เชื่อถือได้ในช่วงวิกฤตมีการเข้าถึงยากมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังสร้างความไม่ไว้วางใจและส่งผลลบต่อการตอบสนองต่อมาตรการและนโยบายของหน่วยงานภาคสาธารณสุข

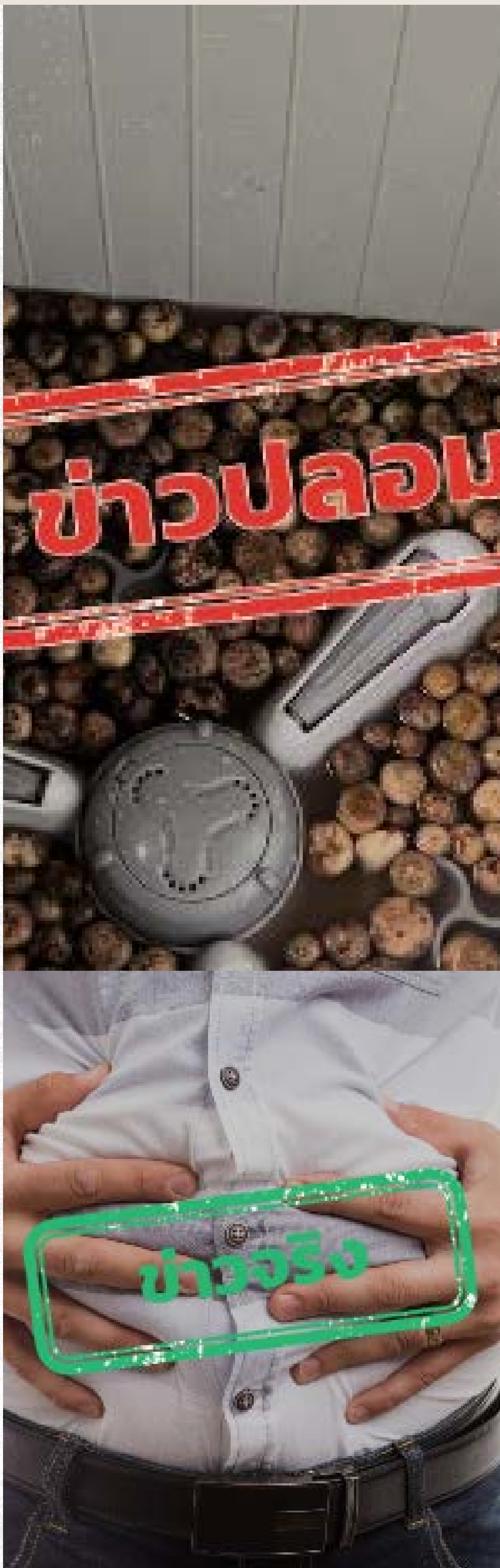
ปัญหาสุขภาพ ของประชาชน

เปลี่ยนแปลงตามปัจจัยทางสังคม สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมมากขึ้นรวมไปถึงกระแสการตื่นตัวและความใส่ใจด้านสุขภาพซึ่งประชาชนมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสุขภาพจากสื่อหลากหลายช่องทาง ที่มีทั้งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและไม่น่าเชื่อถือ โดยมีบางข้อมูลที่เป็นเท็จมักมีการแชร์ข้อมูลออกไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วผ่านสื่อออนไลน์ ทำให้ประชาชนที่ได้รับข้อมูลเกิดความเชื่อจนนำไปสู่พฤติกรรมสุขภาพที่ไม่ถูกต้องที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพตามมา ศูนย์การตอบโต้ความเสี่ยงเพื่อเพิ่มรอบรู้ด้านสุขภาพ (Risk Response for Health Literacy Center (RRHL) ของกรมอนามัย จึงเป็นอีกความก้าวหน้าของกระทรวงสาธารณสุขในการพัฒนาระบบและกลไกการสร้างความรู้ด้านสุขภาพให้กับประชาชน โดยมุ่งเน้นการเฝ้าระวังและค้นหาประเด็นข่าวที่มีความเสี่ยงและความรุนแรงต่อสุขภาพะของประชาชน และตอบโต้โดยการนำเสนอข้อมูลด้านสุขภาพที่ถูกต้องทางวิชาการผ่านสื่อ Social Media เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง

ตามคำนิยามของ ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย

RRRHL DEFINITION

ข้อมูลจริง

ข้อเท็จจริงทั้งหมดของเรื่องนั้น ๆ ไม่มีการดัดแปลงข้อมูลใดทั้งสิ้น สามารถยืนยันสถานที่สิ่งของ และบุคคลได้

ข้อมูลบิดเบือน

การมีบริบทที่เท็จ มีเนื้อหาแอบอ้าง ดัดแปลงหรือแต่งขึ้นมาใหม่สอดแทรกอยู่กับเนื้อหาที่ถูกต้อง

ข้อมูลเท็จ

เรื่องราวหรือเนื้อหาอันเป็นเท็จ โดยอาจถูกประดิษฐ์ขึ้นมาจากเนื้อหา แหล่งที่มา หรือการอ้างอิงที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้

ที่มา : เว็บไซต์ Antifakenewscenter

ข่าวปลอม

ข่าวลวง

หมายถึง คำบอกเล่าเรื่องราวที่เป็นเรื่อง
เกิดใหม่หรือเป็นเรื่องที่คุณคนให้ความสนใจ
อาจเป็นคำบอกกล่าว คำเล่าลือที่ยังไม่มี
หลักฐานยืนยันว่าเป็นเรื่องจริงที่น่าเชื่อถือ
หรืออาจเป็นเหตุการณ์ที่มีผู้เกี่ยวข้องออก
มาแถลงการณ์ยืนยันแล้วว่าเนื้อหาข่าวได้
ถูกบิดเบือนไปหรือไม่ได้เป็นความจริงตาม
ที่เนื้อข่าวนั้นได้กล่าวอ้าง

ที่มา : เว็บไซต์ Chula Digital Collection : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเภท ข่าวปลอม ข่าวลวง

- พาดหัวยั่วให้คลิก (Clickbait)
- โฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda)
- แฝงการโฆษณา (Sponsored content , Native Advertsing)
- ล้อเลียนและเสียดสี (Satire and Hoax)
- ผิดพลาด (Error)
- เอนเอียงเลือกข้าง (Partisan)
- ทฤษฎีสมคบคิด (Conspiracy theory)
- วิทยาศาสตร์ลวงโลก (Pseudoscience)
- ข้อมูลผิด ๆ (Misinformation)
- หลอกลวง (Bogus)

ตัวอย่างข่าวปลอม

พาดหัวยั่วให้คลิก (Clickbait)

หัวล้านจะหายได้ใน 2 สัปดาห์! ล้วนแค่นั้นก็ตกดำได้! คลิกเลย!

การมองเห็นจะดีขึ้นถึง 115 เท่าโดยไม่ต้องผ่าตัด!(สุดยอดวิธี)

หูตึงหรือ? หยดนี้สองหยดก่อนนอน หูจะดีขึ้นอีก 99% ใช้ได้ทุกวัย! วิธีง่ายๆ!

ลด 27 กก. ก่อนนอนให้

วิธีสุดช็อก! หัวล้านหายได้ใน 2 สัปดาห์! ล้วนแค่นั้นก็ตกดำได้! คลิกเลย!

การมองเห็นจะเพิ่มขึ้นถึง 115 เท่าโดยไม่ต้องผ่าตัด!(สุดยอดวิธี!)

พุงใหญ่เหมือนคนท้องใช้ไหม? ลองนี่ก่อนนอน ลดเลย 27 กก! อ่านตรงนี้!

โฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda)

พบการโฆษณาจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร คาร์บีบ็อก (CAR-B-BOCK) เลข อย. 10-1-25847-1-0061ทางเฟซบุ๊ก "ถูกทุกอย่างep.4" โดยโฆษณาชวนเชื่อช่วยลดน้ำหนัก "...คาร์บีบ็อก หลายๆ คนผอมแยะ อาหารเสริมลดน้ำหนัก ทานวันละ 1 เม็ด ก่อนอาหารเช้า ใครอยากน้ำหนักลดลงดู..." #oryor #FDAthai #FDAnews #ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร #อย #คาร์บีบ็อก #โฆษณาชวนเชื่อช่วยลดน้ำหนัก #อันตรายถึงชีวิต

สามารถติดตามข่าวสารดี ๆ ต่อได้ที่ >>https://oryor.com/ay/detail/media_news/2106

ไม่ยากพลาดข้อมูลข่าวสารสุขภาพดี ๆ จาก อย. มาเป็นเพื่อนไลน์กับเราได้ที่นี่ Line : @Fda Thai เพียงแค่คลิก <https://line.me/R/ti/p/Hik9-DvLsP>

กินข้าว (ลวง)

เดือน!

ผลิตภัณฑ์ คาร์บีบ็อก
โฆษณาชวนเชื่อช่วยลดอ้วน

ORYOR.COM

เดือนอันตราย ผลิตภัณฑ์ "คาร์บีบ็อก" อ้างลดหุ่น เข้าข่ายอาหารปลอม
อย., เดือนอันตราย ผลิตภัณฑ์ "คาร์บีบ็อก" อ้างลดหุ่น เข้าข่ายอาหารปลอม

ตัวอย่างข่าวปลอม

แฝงการโฆษณา (Sponsored content Native Advertsing)

อย่าหลงเชื่อ

งาดำ พลุขาว ป้องกันเซลล์มะเร็ง
ขับสารพิษออกจากร่างกาย
บำรุงหลอดเลือด สมองและหัวใจ

21 กุมภาพันธ์ - 03

"งาดำ พลุขาว พลั้วสมโพธิเพื่อสุขภาพ"

- ✓ ด้านการฝึกฝน เสริมภูมิคุ้มกัน
- ✓ มีองค์ประกอบ โครโมโซมที่ปลอดภัยจากร่างกาย
- ✓ บำรุงกระดูก ข้อ สมอ และหัวใจ

ให้สุขภาพแข็งแรงจากร่างกายใน ด้วยคุณค่าจากธรรมชาติ!
ร้านขายยาสุขภาพ

ข่าวปลอม

1. ป้องกันและลดการอักเสบของร่างกาย
2. ขับสารพิษออกจากร่างกาย
3. บำรุงหลอดเลือด สมองและหัวใจ
4. บำรุงกระดูก ข้อ สมอ และหัวใจ

5. บำรุงกระดูก ข้อ และกล้ามเนื้อ
6. บำรุงหลอดเลือด สมองและหัวใจ
7. บำรุงกระดูก ข้อ สมอ และหัวใจ

ตรวจสอบโดย
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข
วันที่ตรวจสอบ : 6 พฤศจิกายน 2568

ล้อเลียนและเสียดสี (Satire and Hoax)

มุนข่าว

ทหารเขมร อดคลิป

ล้อเลียน-เสียดสี ทหารไทย
ทำชาวเน็ตเดือดทั้งโซเชียล

ตัวอย่างข่าวปลอม

ผิดพลาด (Error)

เอนเอียงเลือกข้าง (Partisan)

ต่างชาติลือ "กัมพูชา" เล็งเก็บทองคำใน "จีน" หุ่น "ปักกิ่ง" สร้างศูนย์กลางทองคำโลก

06 พ.ย. 2025 09:18 u Wealth

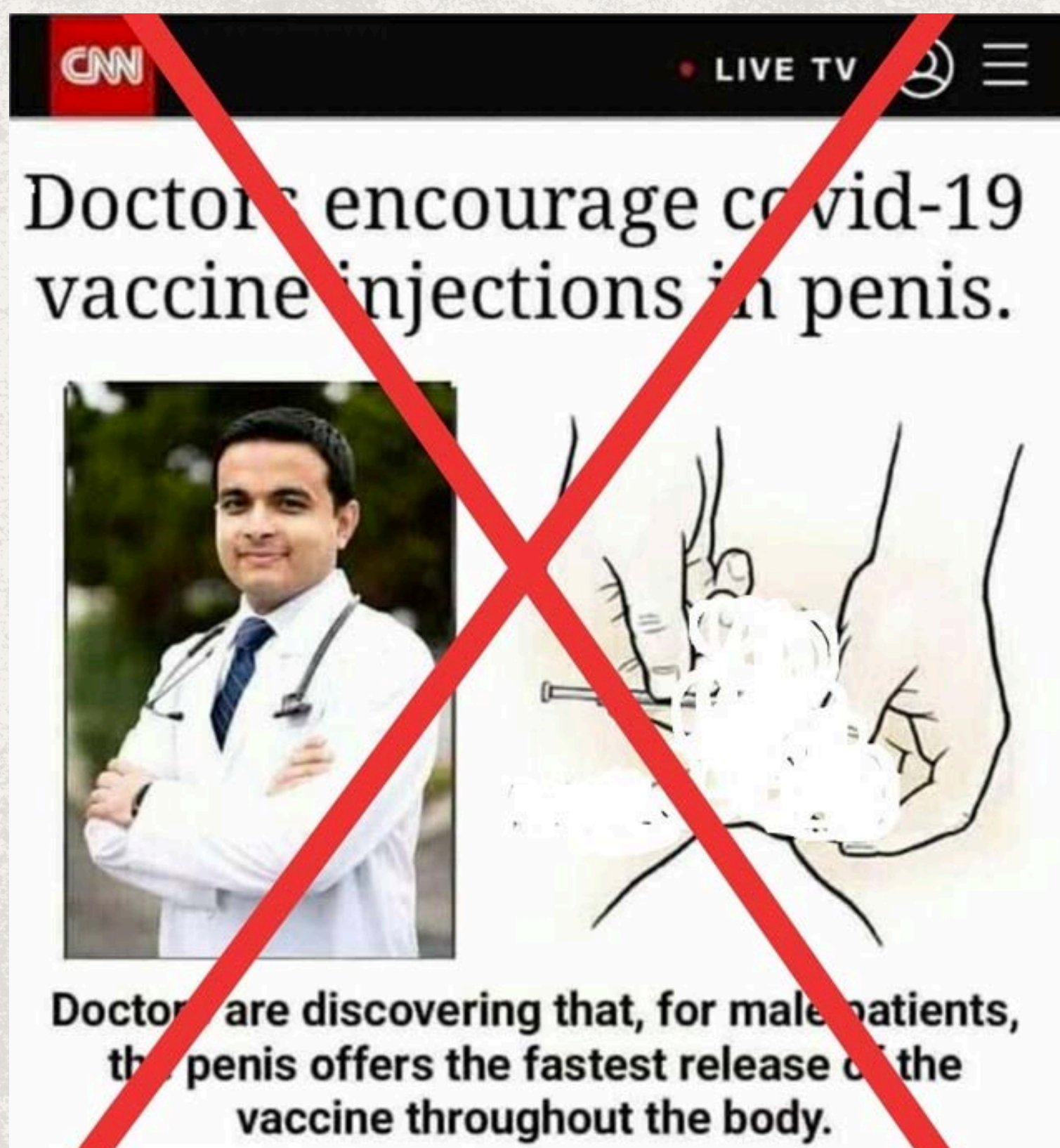
สื่อต่างประเทศรายงานข่าวกัมพูชาเตรียมจัดเก็บทองคำในจีน หุ่นความพยายามของปักกิ่งในการสร้างศูนย์กลางทองคำแห่งระดับโลก โดยข้อตกลงระหว่างกัมพูชา และจีน เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บทองคำแห่งที่ซื้อใหม่ แต่ไม่รวมถึงการย้ายทองคำสำรองที่ถูกจัดเก็บในคลัง

ตัวอย่างข่าวปลอม

ทฤษฎีสมคบคิด (Conspiracy theory)

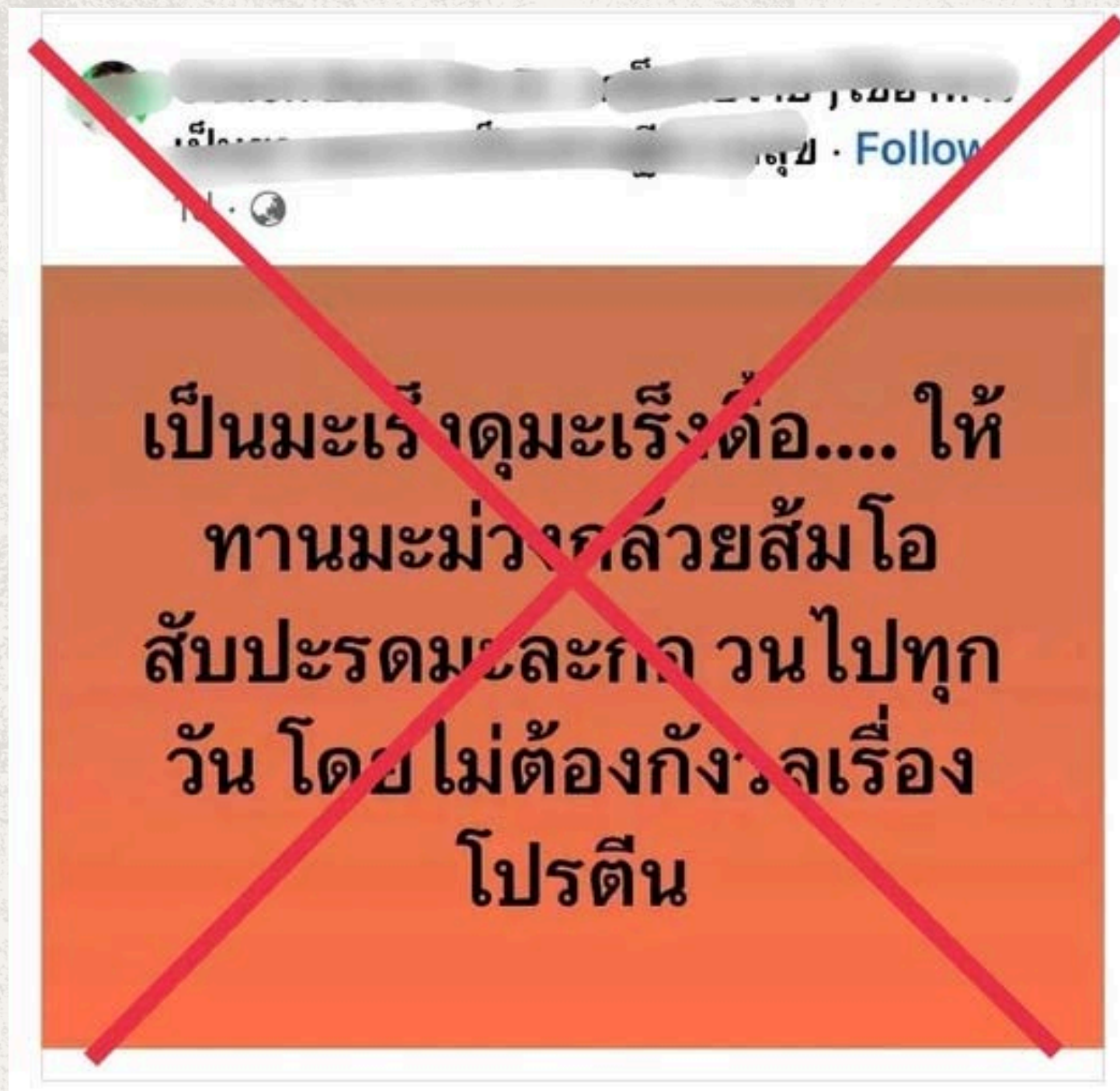

วิทยาศาสตร์ลวงโลก (Pseudoscience)

ตัวอย่างข่าวปลอม

ข้อมูลผิด ๆ (Misinformation)

หลอกลวง (Bogus)

ความเป็นมา

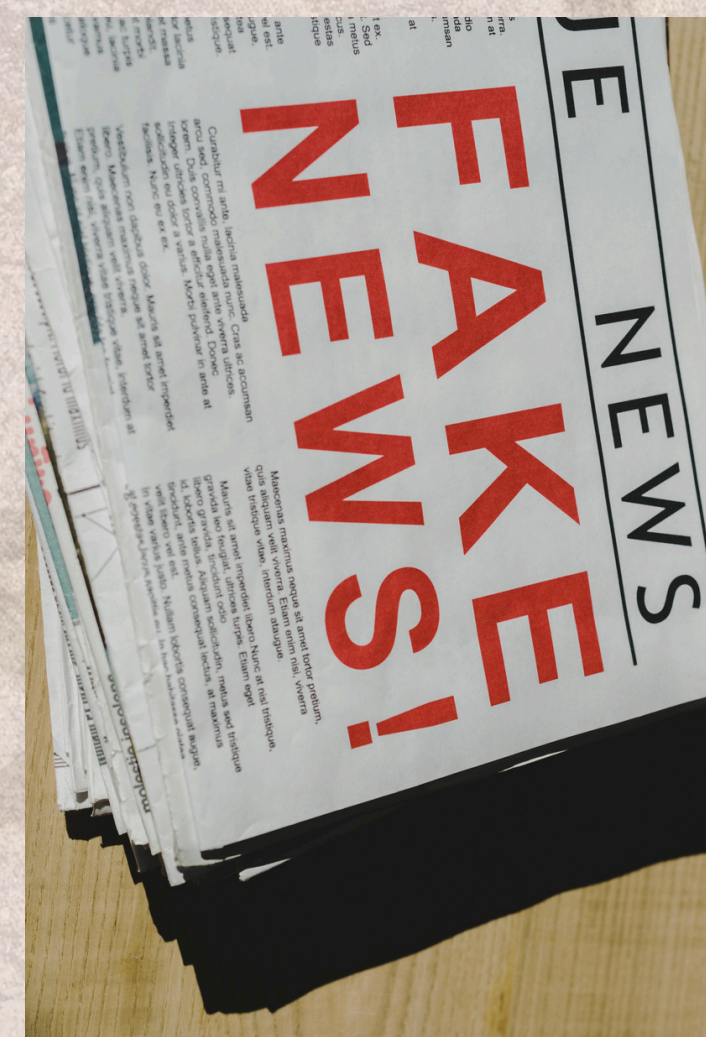
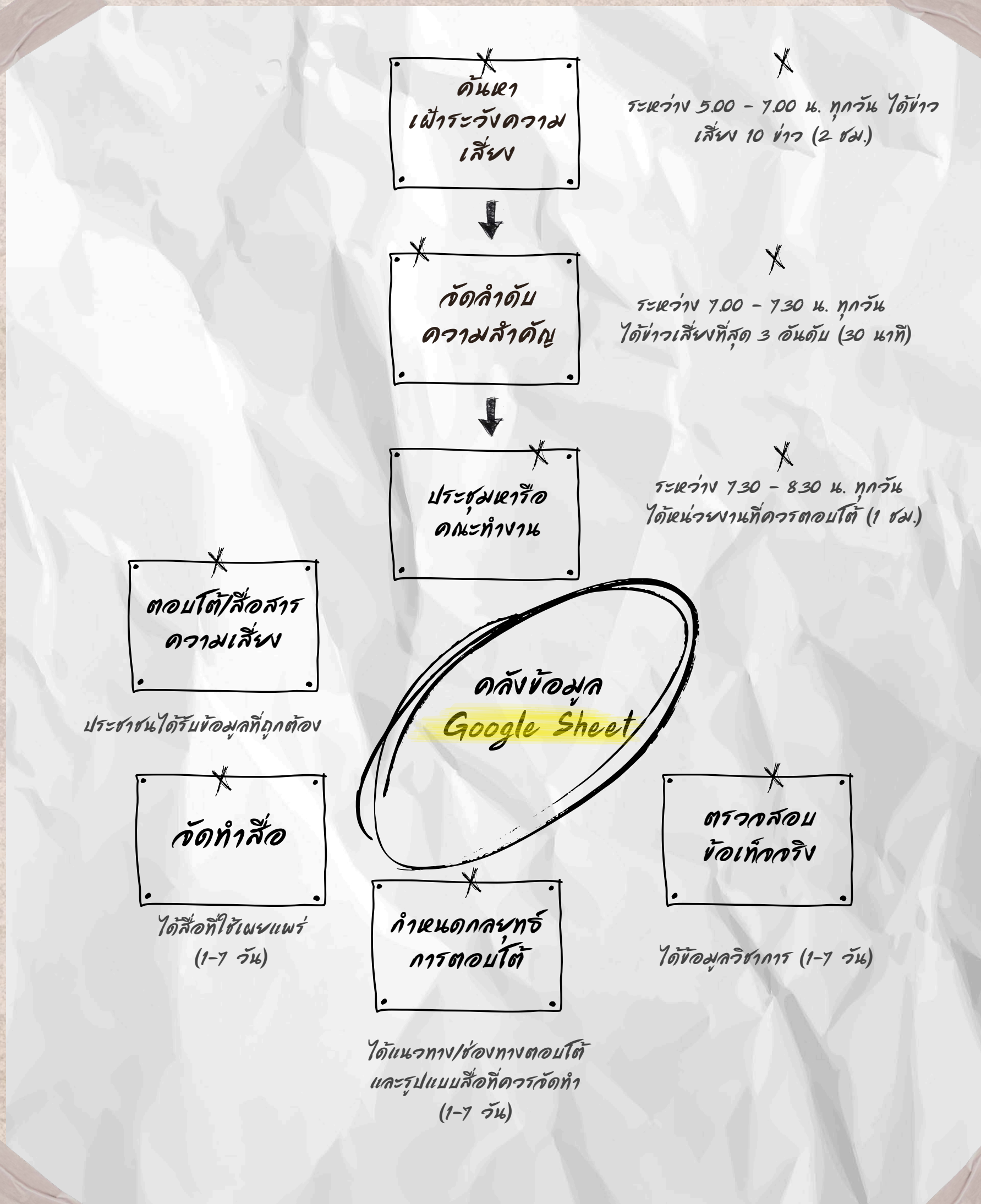

กรมอนามัยได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ตอบโต้ความเสี่ยงเพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Risk Response for Health : RRHL) เพื่อเฝ้าระวังและตอบโต้ข้อมูลข่าวสารเท็จ หรือ เสี่ยงด้านสุขภาพด้วยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง น่าเชื่อถือและปฏิบัติได้ง่ายและถูกต้อง โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2562 จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน และการเฝ้าระวังข่าวปลอม (Fake News) ซึ่งเป็นภารกิจของ**กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ** ซึ่งการดำเนินงานได้มีการพัฒนารูปแบบจาก Analog สู่แบบ Digital มีรายละเอียด ดังนี้

THE BEGINNING OF RRHL

RRHL ช่วงที่ 1

ช่วงทดลองระบบ

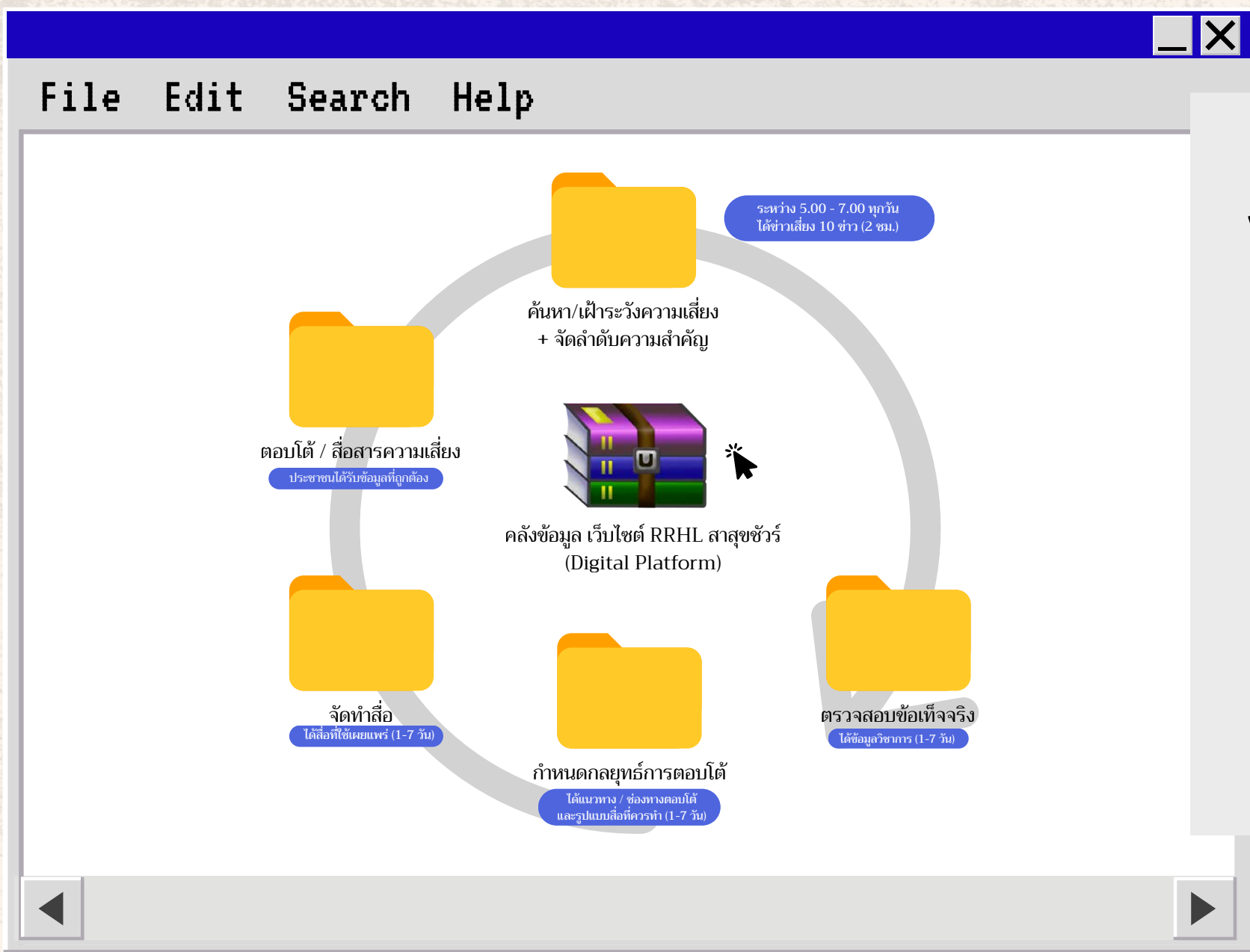
ช่วงเริ่มการพัฒนาและทดสอบระบบปฏิบัติการ มกราคม - มิถุนายน 2562
 ปฏิบัติงานโดยการค้นหาและเฝ้าระวังข่าวเสี่ยงจากอินเทอร์เน็ต
 โดยคณะทำงานในรูปแบบคณะกรรมการของกรมอนามัย จำนวน 40 คน
 ตอบโต้ภายใน 1-7 วัน เฝ้าระวังเฉพาะประเด็นข่าวของกรมอนามัยเท่านั้น

รูปแบบคณะกรรมการ (ประมาณ 40 คน)
 ประเด็นเฝ้าระวัง : เฉพาะภารกิจกรมอนามัย

GOOD BYE ANALOG , WELCOME DIGITAL

RRHL ช่วงที่ 2

ช่วงเปลี่ยนถ่ายจาก ANALOG
เป็น DIGITAL MANAGEMENT

ช่วงเปลี่ยนถ่ายจาก Analog เป็น Digital Operation เป็นการออกแบบและนำเว็บไซต์ สาสุข ชัวร์ มาใช้งาน โดยให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินงานบน Platform เว็บไซต์ RRHL สาสุขชัวร์

โดยเริ่มขยายข้อมูลข่าวสารการเฝ้าระวังเป็น เรื่องสุขภาพ ซึ่งจะมีความหลากหลายมากขึ้น ดำเนินการตอบโต้ภายใน 1-7 วัน เช่นเดียวกัน

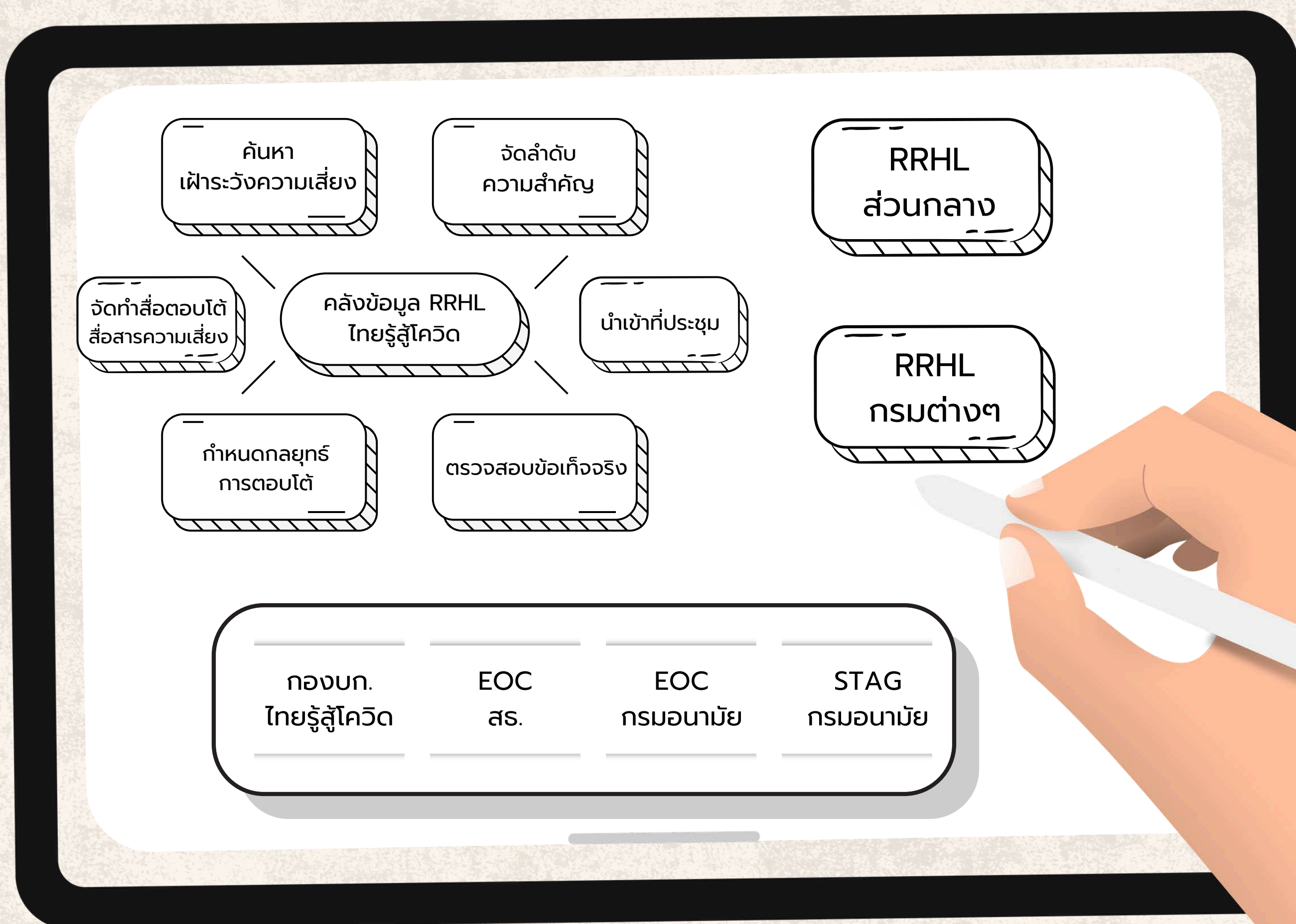

รูปแบบคณะทำงาน ประมาณ 40 คน
ผ่านการ LOG IN ในเว็บไซต์ RRHL สาสุขชัวร์
ประเด็นเฝ้าระวัง เรื่องสุขภาพ

A NEW ERA AND A PANDEMIC OF COVID-19

RRHL ช่วงที่ 3

ช่วงเปลี่ยนถ่ายจาก DIGITAL OPERATION
เป็น DIGITAL MANAGEMENT

เนื่องจากเป็นช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ ส่งผลให้ประชาชนเกิดความสับสนในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันตนเองจากโรคดังกล่าว ประกอบกับสถานการณ์การระบาดเป็นไปอย่างรวดเร็ว

กรมอนามัย จึงเป็นหน่วยงานหลักที่ต้องดำเนินการเฝ้าระวังข่าวปลอมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เพื่อป้องกันไม่ให้ประชาชนเข้าใจผิด โดยได้ทำงานร่วมการ กอง บก.ไทยรัฐโควิด EOC กระทรวงสาธารณสุข EOC กรมอนามัย และ STAT ของกรมอนามัย ซึ่งนอกจากจะเฝ้าระวัง เรื่อง สุขภาพแล้ว ยังเน้น เรื่องโรคโควิด -19 ซึ่งเป็นเรื่องเร่งด่วนอีกด้วย

ANTI FAKE - NEWS HAS ARRIVED

RRHL ช่วงที่ 4

DIGITAL PLATFORM & ANTI FAKE-NEWS

ทั้งนี้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2566 จากผลการดำเนินงานในเดือนตุลาคม 2565 – ปัจจุบัน ถือเป็นการเข้าสู่ช่วงที่ 4 ช่วง Digital Platform สาสุขชัวร์ & Anti-Fake news คือ การนำ Digital มาใช้มากกว่าร้อยละ 80

นอกจากนี้ ยังเป็นการดำเนินงานความร่วมมือระหว่าง กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และเครือข่ายกรมทุกกรม โดยดำเนินงานร่วมกับ ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม กระทรวงดิจิทัล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

RRHL

anti - fake news

NEWS

ช่วงที่ 4

DIGITAL PLATFORM

สาสุขชัวร์ & ANTI-FAKE NEWS

1. ฝ้าระวังข้อมูลข่าวสาร โดยนำเข้าข้อมูลข่าวเสี่ยง ด้านสุขภาพ ข่าวปลอม หรือข่าวบิดเบือน มาจาก 5 ช่องทาง ได้แก่

1. Admin สาสุขชัวร์
2. ระบบ Anti-Fake news
3. เครือข่ายสาสุขชัวร์
4. เครือข่ายกรมทุกกรม
5. ประชาชน

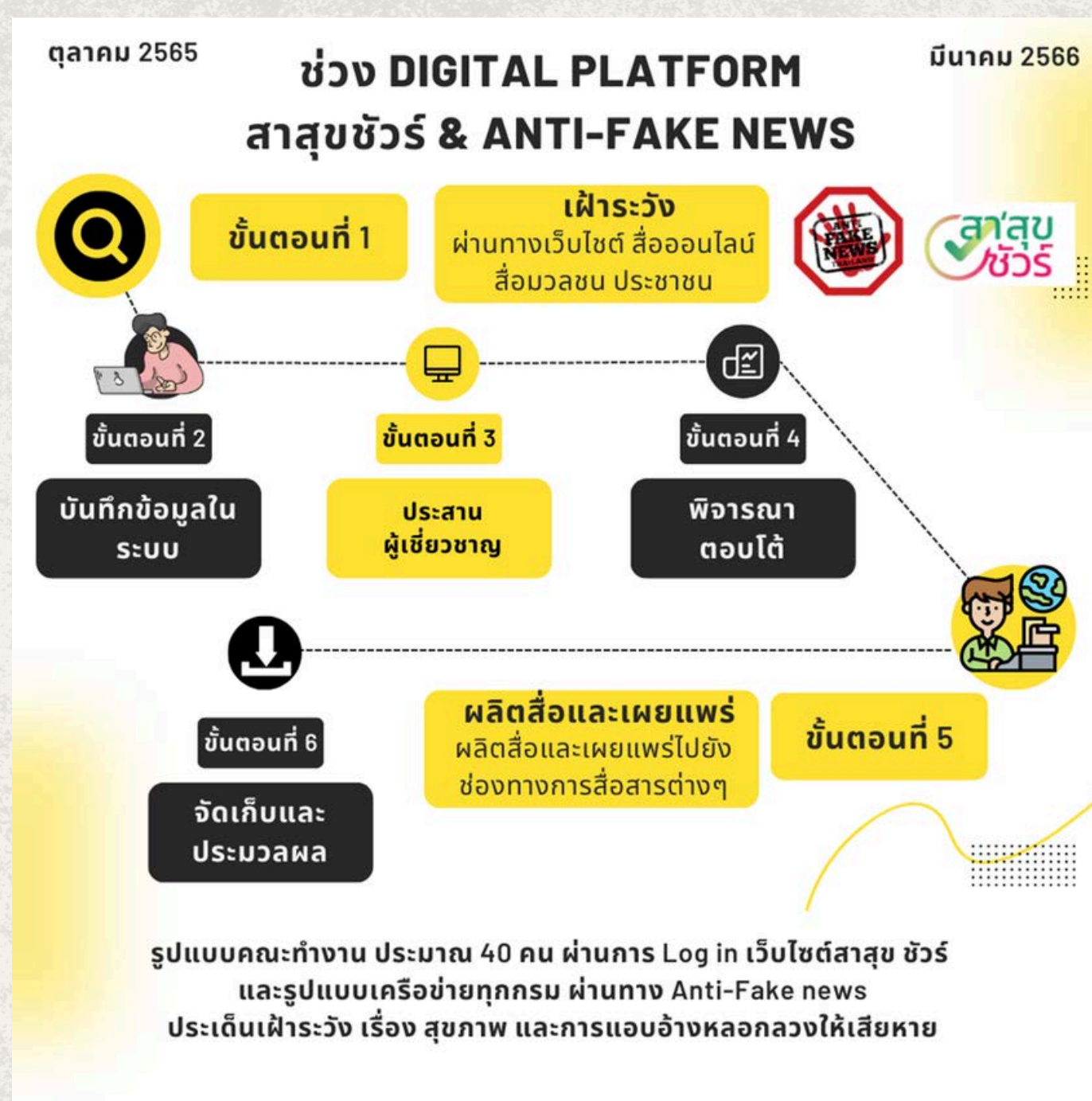
4. พิจารณาตอบโต้ โดยผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาจาก ข้อมูลวิชาการ ข้อมูลวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตอบโต้ ว่าข้อมูลข่าวสารดังกล่าว เป็น ข่าวจริง ข่าวบิดเบือน ข่าวปลอม ข่าวเสี่ยงต่อสุขภาพ

5. ผลิตสื่อและเผยแพร่ ระบบจะดำเนินการประทับตราผลการพิจารณาดังกล่าว และเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ สาสุขชัวร์ และช่องทางการสื่อสารของกรมอนามัย โดยข้อมูลข่าวสารที่มาจาก Anti- Fake news จะดำเนินการเผยแพร่ในช่องทางการสื่อสารต่างๆ ได้แก่ เว็บไซต์ Line และ Facebook เป็นต้น

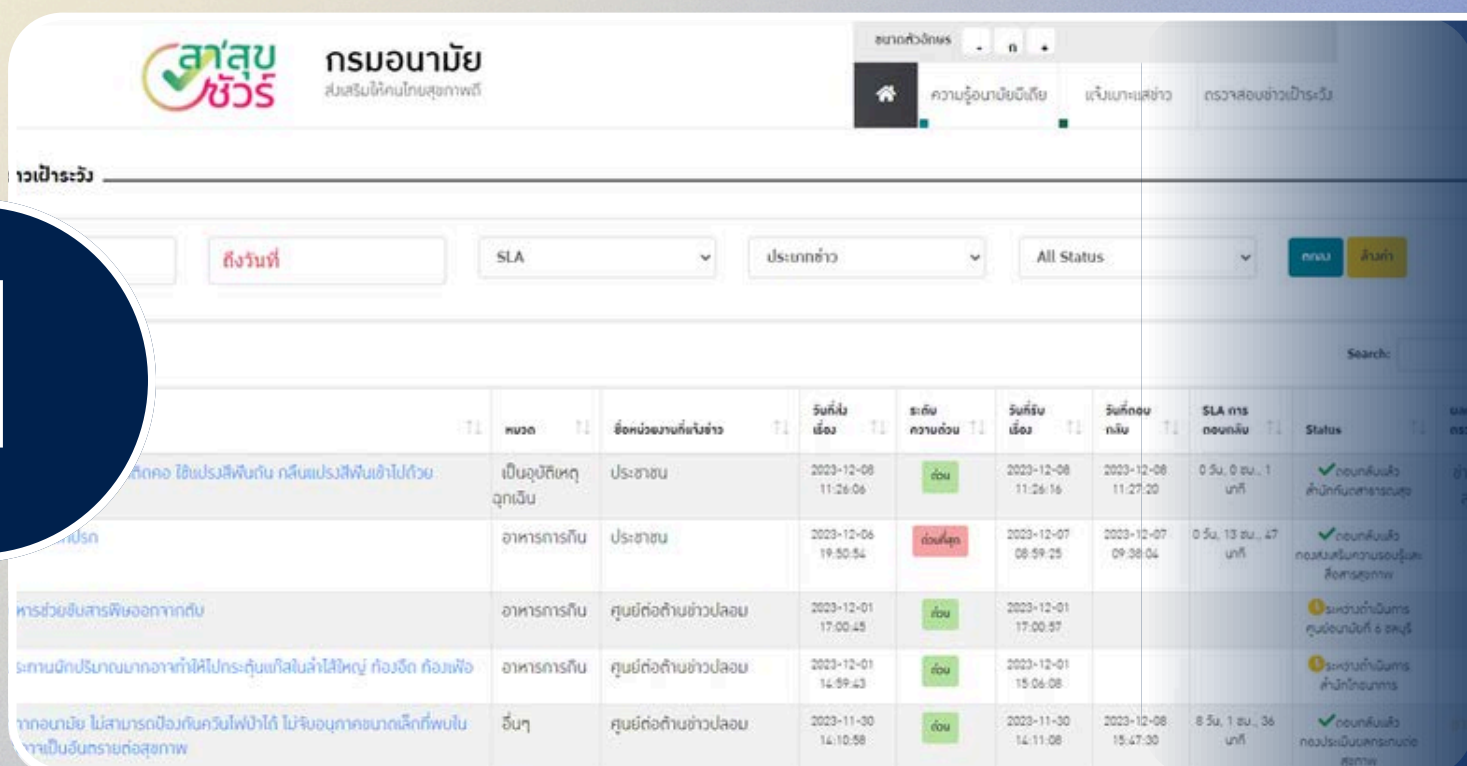
6. จัดเก็บและประมวลผล ระบบจะจัดเก็บข้อมูล และประเมินผล ข้อมูล เพื่อรายงานผลการดำเนินงานเป็นสถิติประกอบ รายงานผลการดำเนินงาน สำหรับการจัดทำแผนพัฒนา แผนการดำเนินงาน ปรับปรุงรูปแบบ และรายงานผู้บริหาร สำหรับตัดสินใจต่อไป

2. บันทึกข้อมูลในระบบ นำข้อมูลจากทั้ง 4 ช่องทาง เข้าสู่ระบบด้วยตนเอง

3. ประสานผู้เชี่ยวชาญ โดย Admin สาสุขชัวร์ จะดำเนินการประสานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งดำเนินการโดยระบบ ฝ่ายการเลือกผู้เชี่ยวชาญ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และระบบจะดำเนินการแจ้งเตือนข้อมูลดังกล่าวไปยังผู้เชี่ยวชาญทาง E-mail โดยมีกำหนดระยะเวลา ภายใน 2 ชั่วโมง

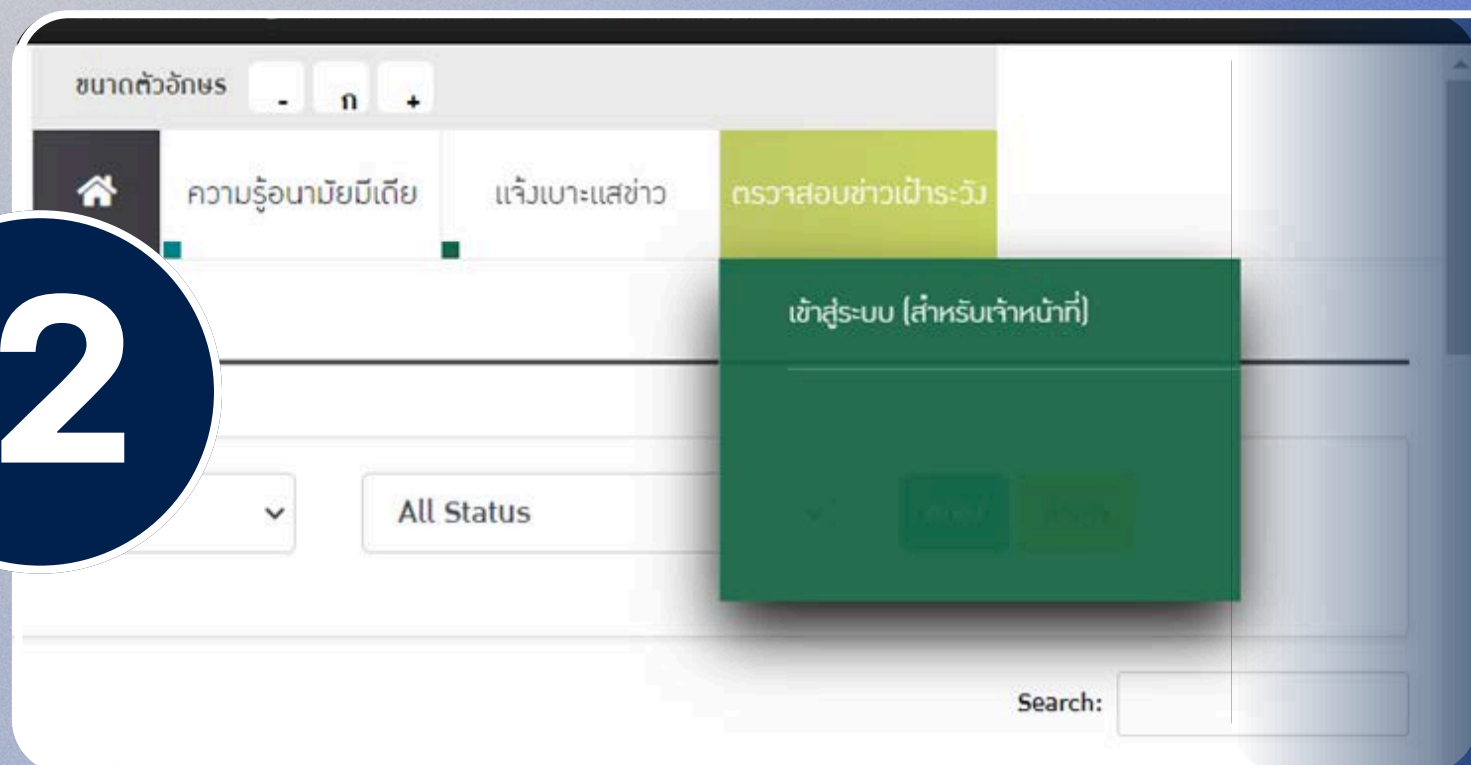

1

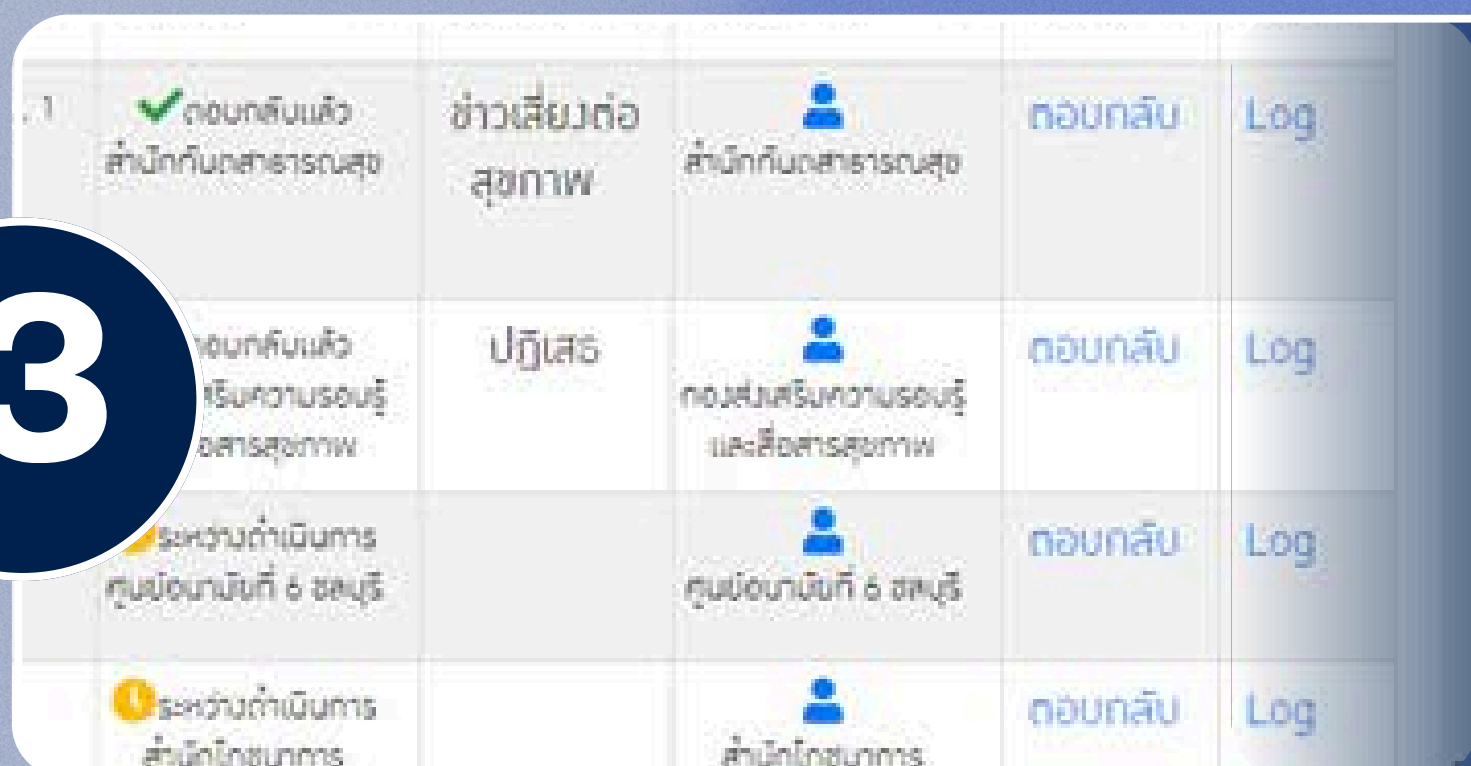
เข้าสู่ระบบ
ให้เข้าที่ <https://sasuksure.anamai.moph.go.th/main.php>
จะปรากฏดั่งภาพ

2

คลิก เข้าสู่ระบบ
สำหรับเจ้าหน้าที่

3

จะปรากฏเมนู
เพิ่มเติมดังรูป
หากต้องการตอบโต้ข้อมูล
ให้คลิก **ตอบกลับ**

4

✓
ในกรณีที่ต้องการ
ตอบกลับ
ให้คลิกที่ **ตอบกลับ**

✗
ในกรณีที่ต้องการ
ปฏิเสธ
ให้คลิกที่ **ปฏิเสธ**

⚪
ในกรณีที่ต้องการ
ขอข้อมูลเพิ่มเติม
ให้คลิกที่ **ขอข้อมูลเพิ่มเติม**

5

ชื่อเรื่อง ก็นับปรั้งที่มีรากงอกเยอะ ส่วนผลต่อระบบประสาทเนื่องจากมีสารโซลาณีน

ข้อมูลที่ต้องการแจ้งให้ตรวจสอบ ก็นับปรั้งที่มีรากงอกเยอะ ส่วนผลต่อระบบประสาทเนื่องจากมีสารโซลาณีน
ข้อมูลจากช่องทางกรรับเรื่องจากโซเชียลมีเดีย
- www.tiktok.com/@readthecloud/video/7559175104765398283?lang=th-TH

ลิงก์ข่าว web.facebook.com/kruadotco/posts/pfbid07zAX8f47Mggv5f: link

รายละเอียดการตอบกลับ ขอข้อมูลเพิ่มเติม ตอบกลับ ปฏิเสธ

ในกรณีที่ตอบกลับ

ให้ใส่เนื้อหาที่ต้องการตอบกลับลงในช่องนี้ (เนื้อหาในช่องนี้จะแสดงผลได้แต่ตัวเลข และตัวอักษรเท่านั้น) ให้เลือกผลการตรวจสอบที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ตอบโต้

*หมายเหตุ ในกรณีที่มีภาพประกอบข้อมูล ขอให้ทำเป็นลิงค์ใส่ไว้ในรายละเอียดตอบกลับ

6

รายละเอียดการตอบกลับ (แสดงในหน้าหลัก) รายละเอียดการตอบกลับ

ลิงก์ข่าว web.facebook.com/kruadotco/posts/pfbid07zAX8f47Mggv5f: link

รายละเอียดการตอบกลับ ขอข้อมูลเพิ่มเติม ตอบกลับ ปฏิเสธ

ข่าวจริง ข่าวบิดเบือน ข่าวปลอม ไม่สามารถชี้แจงได้
ข่าวเสียงสุขภาพ

หมายเหตุ

หลังจากนั้นให้เลือก ว่าเป็นข่าวจริง

ข่าวบิดเบือน ข่าวปลอม
ไม่สามารถชี้แจงได้ หรือข่าวเสียงสุขภาพ

7

ผลการตรวจสอบ ข่าวจริง ข่าวบิดเบือน ข่าวปลอม ไม่สามารถชี้แจงได้
ข่าวเสียงสุขภาพ

บันทึก ปิด

เมื่อกรอกข้อมูลแล้ว

ให้คลิก บันทึก

8

ข้อมูลจากช่องทางกรรับเรื่องจากโซเชียลมีเดีย
- www.tiktok.com/@readthecloud/video/7559175104765398283?lang=th-TH

รายละเอียดการตอบกลับ (แสดงในหน้าหลัก) รายละเอียดการตอบกลับ

ลิงก์ข่าว web.facebook.com/kruadotco/posts/pfbid07zAX8f47Mggv5f: link

รายละเอียดการตอบกลับ ขอข้อมูลเพิ่มเติม ตอบกลับ ปฏิเสธ

เหตุผลการปฏิเสธ

ในกรณีที่ปฏิเสธ

หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม
ให้ใส่เหตุผลที่ปฏิเสธ หรือ ข้อมูลเพิ่มเติมที่ต้องการ
แล้วกด บันทึก

หมายเหตุ ในส่วนของภาพประกอบให้ใช้ตามรูปภาพแบบเดิมที่ระบบ
เตรียมมาให้ กดใส่ภาพประกอบใหม่

* ในกรณีที่ปฏิเสธเนื่องจากเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของท่าน หรือไม่สามารถตอบโต้ด้วยเหตุผลใดก็ตาม ให้ทำการปฏิเสธในระบบเพื่อให้ผู้ประสานงาน จะได้ดำเนินการส่งต่อเนื้อหาดังกล่าวไปให้หน่วยงานอื่นตอบโต้ข้อมูลต่อไป

* เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นตามขั้นตอนแล้ว ทางเจ้าหน้าที่กรส.จะเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณาว่าประสงค์จะเผยแพร่หรือไม่อีกครั้งหนึ่ง

สาสุขุขัวรุ | RRHL

วิธี เพิ่มบัฒุข

และใข้งาน

LINE Official Account

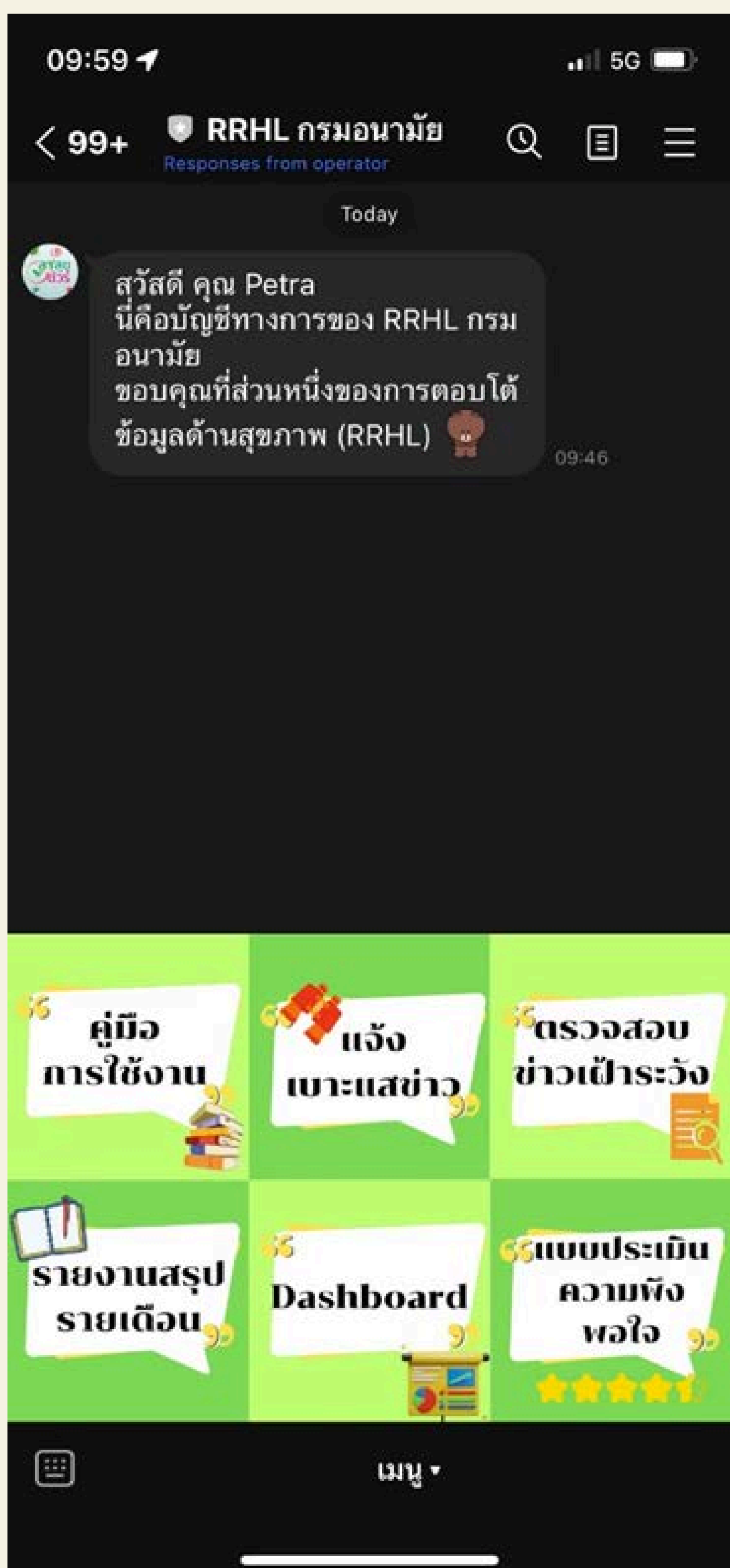
1. สแกน QR Code

ใช้งานได้ทันที

2

เตรียมรับข้อมูล และสามารถ ริชเมนู (Rich Menu) เพื่ออ่านรายละเอียดได้ในแต่ละช่อง ซึ่งแบ่งออกในแต่ละเมนูดังนี้

1. คู่มือ
2. แจ้งเบาะแส
3. ตรวจสอบข่าวเฝ้าระวัง
4. รายงานสรุปรายเดือน
5. Dashboard
6. แบบประเมินความพึงพอใจ

*ขอให้คณะทำงานทุกหน่วยงาน ขอ Username และ Password ผ่าน LINE Official Account โดยพิมพ์ชื่อพร้อมหน่วยงานต้นสังกัด และจะมีเจ้าหน้าที่ ส่ง Username และ Password ให้ท่าน

*รายงานการตอบโต้ความเสี่ยงข้อมูลข่าวสาร (RRHL)
ปีงบประมาณ 2568
ต.ค.67 - ส.ค.68

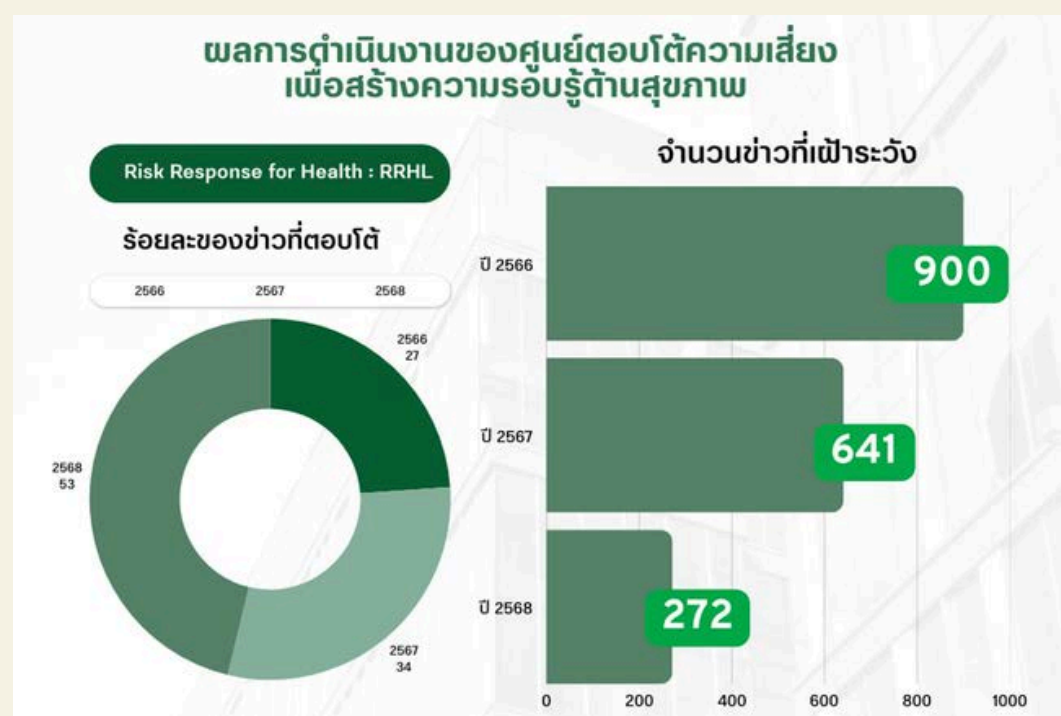
สรุปรายงานสถานการณ์ การทำงานการเผยแพร่ ข้อเท็จจริง

ตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา กองส่งเสริม
ความรู้และสื่อสารสุขภาพ เผยแพร่ข้อเท็จจริง
ไปแล้วจำนวน 1462 เรื่อง ประกอบด้วย

- ข่าวปลอม จำนวน 113 เรื่อง
- ข่าวบิดเบือน จำนวน 245 เรื่อง
- ข่าวจริง จำนวน 553 เรื่อง
- ข่าวเสี่ยงต่อสุขภาพ 117 เรื่อง

ผล การดำเนินงานของศูนย์ตอบโต้ความเสี่ยง
เพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Risk Response
for Health : RRHL) จากปี 2566
จนถึงปัจจุบัน มี T (Trends) แนวโน้ม ดังนี้

ลำดับ	ระยะเวลา	ช่วงเวลา	รูปแบบการทำงาน	ผลการดำเนินงาน	
				จำนวนข่าวที่เฟ้อระวัง	ร้อยละของข่าวที่ตอบโต้
1	ปี 2566	1 มกราคม -31 ธันวาคม	เฟ้อระวังข่าวสุขภาพ	900	ร้อยละ 27.44
2	ปี 2567	1 มกราคม -31 ธันวาคม	เฟ้อระวังข่าวสุขภาพ	641	ร้อยละ 34.22
3	ปี 2568	1 มกราคม -31 มีนาคม	เฟ้อระวังข่าวสุขภาพ	272	ร้อยละ 52.99

จะ เห็นได้ว่าในช่วงปี 2566 (1 มกราคม -31 ธันวาคม) มีจำนวนข่าวที่ต้องเฟ้อระวัง จำนวน 900 ข่าว สามารถตอบโต้ได้ร้อยละ 27.44 ในปี 2567 (1 มกราคม -31 ธันวาคม) จำนวนข่าวที่ต้องเฟ้อระวัง จำนวน 641 ข่าว สามารถตอบโต้ได้ร้อยละ 34.22 และในปี 2568 (1 มกราคม -31 มีนาคม) จำนวนข่าวที่ต้องเฟ้อระวัง จำนวน 272 ข่าว สามารถตอบโต้ได้ร้อยละ 52.99 ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นสามารถวิเคราะห์ได้ว่าจำนวนข่าวที่ต้องเฟ้อระวัง มีจำนวนลดลงซึ่งอาจจะมีปัจจัยมาจากความรู้ของคนไทยมีมากขึ้น อีกทั้งข่าวที่อยู่ในสังคมอาจจะมีการซ้ำของปัญหา ทำให้เพิ่มการคัดกรองได้มากขึ้น

แนวโน้ม (Trend) ที่ต้องดำเนินการในอีก 5 ปี ข้างหน้า

ใน ส่วนของการตอบโต้ข่าว แนวโน้มมีการเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายในการช่วยตอบปัญหา รวมถึงมีข้อมูลข่าวที่เตรียมไว้ สามารถนำมาตอบในประเด็นที่เฝ้าเกิดขึ้นได้ทันที รวมถึงมีการนำระบบการแจ้งเตือนการสื่อสารเข้ามาเป็นส่วนช่วยในการตอบประเด็นปัญหา

1. การพัฒนาระบบประเมินผลการปฏิบัติราชการที่นำผลการตอบโต้ข่าว RRHL เป็นส่วนหนึ่งของผลงานระดับองค์กร ซึ่งขณะนี้สำนักนายกรัฐมนตรีกำลังใช้ระบบในในระดับกรมและกระทรวง เพื่อให้ทุกหน่วยงานตระหนักและเห็นความสำคัญของการขจัดข่าวปลอมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทภารกิจของตนเองมากขึ้น

2. การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ตรวจสอบและแจ้งเตือนประชาชนเมื่อกำลังอ่านข้อมูลออนไลน์ที่ไม่น่าเชื่อถือ โดยพัฒนาให้เฝ้าระบบตรวจสอบอัตโนมัติ (ระบบ AI) และการร่วมประเมินผลจากผู้ใช้งาน

3. นำผลการวิจัยในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ RRHL มาวิเคราะห์ เพื่อนำมาพัฒนาระบบ หรือ แก้ไขปัญหาที่พบต่อไป

ข้าวปลอม

แพคเกจเนียน!! ฝักงม 2 ชนิด

กินคำเดียว ไตวายทันที

ตัวอย่าง

ข้าวระบบบสาสุขชัวร์

ข้าวจริง

อร่อยไม่ก็คำ อันตรายถึงชีวิต!

หยุดกินบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป กับน้ำอัดลม
และมันเทศ เสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพถึงตาย

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกิน บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปกับน้ำอัดลม

- **ไม่ถึงขั้นเสียชีวิต** : การกินบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปคู่กับน้ำอัดลม ไม่ทำให้เกิดอันตรายร้ายแรงถึงชีวิต และไม่ได้ทำให้กระเพาะอาหารระเบิดตามที่แชร์กัน
- **อาจทำให้ท้องอืด** : สิ่งที่เกิดขึ้นได้คือ อาการแน่นท้อง ท้องอืด หรือไม่สบายท้อง เนื่องจากบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปเป็นอาหารที่ย่อยยาก และน้ำอัดลมก็มีแก๊ส เมื่อกินร่วมกันจึงอาจทำให้เกิดแก๊สในกระเพาะอาหารมากขึ้น ทำให้ต้องเรอหรือผายลมออกมา
- **คำแนะนำจากแพทย์** : แพทย์ได้ให้ข้อมูลว่า ร่างกายของคนปกติไม่ใช่ระบบปิด สามารถระบายแก๊สออกมาได้ทางการเรอหรือผายลม อย่างไรก็ตาม ไม่แนะนำให้รับประทานอาหารแล้วนอนทันทีโดยเฉพาะอาหารที่ย่อยยากและมีแก๊สเยอะ เพราะจะยิ่งทำให้รู้สึกอืดแน่นท้องมากขึ้น

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกิน บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปกับมันเทศ

- **จากการค้นหาข้อมูล** ไม่มีแหล่งข้อมูลที่นำเชื่อถือทางวิทยาศาสตร์หรือทางการแพทย์ที่ระบุว่า การกินบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปพร้อมกับมันเทศเป็นอันตรายถึงชีวิต ข้อมูลดังกล่าวจึงน่าจะเป็นข่าวปลอมที่ไม่มีมูลความจริง

สิ่งที่ควรระวังเกี่ยวกับการกิน บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป

- แม้ว่า การกินบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปกับน้ำอัดลมหรือมันเทศ จะไม่ทำให้เสียชีวิต แต่การบริโภคบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปบ่อยครั้งก็มีข้อควรระวังต่อสุขภาพในระยะยาว เนื่องจาก
- **โซเดียมสูง** : บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปมีปริมาณโซเดียมสูงมาก การบริโภคโซเดียมเกินความต้องการของร่างกายเป็นประจำ เสี่ยงต่อการเกิดโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และโรคไต
- **ขาดสารอาหาร** : สารอาหารหลักในบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปคือ คาร์โบไฮเดรตและไขมัน แต่มีสารอาหารอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อร่างกายน้อยมาก การกินบ่อย ๆ อาจทำให้ร่างกายขาดสารอาหารได้
- **ไขมันสูง** : เส้นบะหมี่ผ่านการทอด ทำให้มีไขมันอิ่มตัว และอาจมีไขมันทรานส์ ซึ่งไม่ดีต่อสุขภาพ

**สรุป : ชาวห้ามกินบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปกับน้ำอัดลมและมันเทศ
เพราะอาจถึงตายได้นั้น เป็นข่าวปลอม**

อย่างไรก็ตาม ควรบริโภคบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปในปริมาณที่พอเหมาะและไม่บ่อยจนเกินไป เพื่อสุขภาพที่ดีในระยะยาว หากต้องการเพิ่มคุณค่าทางอาหาร ควรเติมเนื้อสัตว์ ไข่ และผักลงไปด้วย

ข่าวเสียงต่อสุขภาพ

ชกผิดชีวิตพัง

ถูกเท้าปะทะกางเกงใน
เสียงติดเชืราที่อวัยวะเพศ

การชกถูกเท้ารวมกับกางเกงใน เสียงทำให้ติดเชืรา
ที่อวัยวะเพศ

วันที่ตอบกลับ: 5 กันยายน 2568

โดย: กองส่งเสริมความรู้และส่งเสริมสุขภาพ

กรมอนามัยขอชี้แจง

ประเด็นเกี่ยวกับ การชกถูกเท้ารวมกับกางเกงใน เสียงทำให้ติดเชืราที่อวัยวะเพศ เป็นข่าวเสียงสุขภาพ แต่เป็นความเสี่ยงที่สามารถจัดการเพื่อหลีกเลี่ยงได้ การชกถูกเท้าซึ่งมักเป็นแหล่งสะสมของเชืราและแบคทีเรียรวมกับกางเกงใน มีโอกาสที่จะทำให้เกิดการปนเปื้อนของเชืโรค และอาจนำไปสู่การติดเชืราที่อวัยวะเพศได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ที่มีภาวะภูมิคุ้มกันอ่อนแอหรือผู้ที่มีเชืราที่เท้า (โรคน้ำกัดเท้าหรือฮ่องกงฟุต) อยู่แล้ว

ทำไมการชกถูกเท้ารวมกับกางเกงในจึงมีความเสี่ยง?

ถูกเท้าเป็นเสื้อผ้าที่สัมผัสกับเท้าโดยตรง ซึ่งเป็นบริเวณที่มีเชื้อออกมากและยับยั้งได้ง่าย สภาวะเช่นนี้เอื้อต่อการเจริญเติบโตของเชืราและแบคทีเรีย โดยเฉพาะเชืราในกลุ่มเดอร์มาโตไฟท์ (Dermatophytes) ที่เป็นสาเหตุหลักของโรคกลาก เกลื้อน และเชืราที่เท้า เมื่อนำถูกเท้าที่มีเชืราเหล่านี้ไปชกรวมกับกางเกงใน สปอร์ของเชืราสามารถแพร่กระจายไปในน้ำและเกาะติดกับเสื้อผ้าชิ้นอื่นๆ รวมถึงกางเกงในได้หากนำกางเกงในที่ปนเปื้อนเชืรามาสวมใส่ อาจทำให้เกิดการติดเชืราในบริเวณจุดซ่อนเร้นได้ ซึ่งเรียกว่า "สังคัง" (Tinea cruris) โดยจะมีอาการคัน แดง เป็นผื่นวงกลมหรือครึ่งวงกลมบริเวณขาหนีบ อวัยวะเพศ หรือก้น

เพื่อสุขอนามัย มักแนะนำให้แยกซัก

1. เมื่อมีผู้ป่วยโรคเชืราที่เท้า หากสมาชิกในบ้านเป็นโรคเชืราที่เท้า ควรล้างเสื้อผ้าของผู้ป่วยแยกจากคนอื่นๆ และควรแยกซักถูกเท้าออกจากเสื้อผ้าทุกชนิด เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชืโรค
2. ในผู้ที่มีภูมิคุ้มกันบกพร่อง ผู้ที่มีระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ เช่น ผู้ป่วยเบาหวาน ผู้ติดเชื HIV หรือผู้ที่รับประทานยากดภูมิคุ้มกัน จะมีความเสี่ยงในการติดเชืราได้ง่ายกว่าคนทั่วไป
3. ในเด็กเล็กและผู้สูงอายุ ซึ่งมีผิวบอบบางและภูมิคุ้มกันยังทำงานได้ไม่เต็มที่
4. การแยกผ้า วิธีที่ดีที่สุดคือการแยกซักถูกเท้าออกจากชุดชั้นในและเสื้อผ้าอื่นๆ
5. ใช้น้ำร้อน การซักผ้าด้วยน้ำร้อนที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียสขึ้นไป สามารถช่วยฆ่าเชืราและแบคทีเรียได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรตรวจสอบป้ายการดูแลรักษาเสื้อผ้าว่าสามารถซักด้วยน้ำร้อนได้หรือไม่
6. ใช้ผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อ สามารถใช้ผลิตภัณฑ์ซักผ้าที่มีส่วนผสมของสารฆ่าเชื้อ หรือเติมน้ำยาฆ่าเชื้อสำหรับผ้า เช่น ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของโซเดียมไฮโปคลอไรท์ (สำหรับผ้าขาว) หรือน้ำส้มสายชู (ประมาณ 1-2 ถ้วยตวง) ลงในช่องน้ำยาซักผ้า เพื่อช่วยกำจัดเชืราได้

อร่อยปาก แต่บาปถึงเส้นเลือด

ไส้หมูมีคอเลสเตอรอลสูงกว่ามันหมูถึง 4 เท่า
เสี่ยงไขมันในเลือดสูง

อาหารจานนี้มีคอเลสเตอรอล
สูงกว่ามันหมูถึง 4 เท่า!
กินบ่อย ๆ เสี่ยงโรครุม แต่
คนไทยกลับชอบกันนัก

กรมอนามัยขอชี้แจง เป็นประเด็นดังนี้

ไส้หมูมีคอเลสเตอรอลสูงกว่ามันหมูจริง แต่การที่ระบุ
ปริมาณ 4 เท่าในส่วนนี้อาจจะไม่ถูกต้องเสมอไป
แต่ไส้หมูจัดเป็นส่วนที่มีคอเลสเตอรอลสูงและมีไขมันอิ่มตัว
สูง ซึ่งเป็นไขมันที่ไม่ดีต่อสุขภาพคอเลสเตอรอลในไส้หมู
ไส้หมูมีคอเลสเตอรอลสูง ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ
ได้หากบริโภคในปริมาณมาก

ไขมันอิ่มตัว นอกจากคอเลสเตอรอลแล้ว ไส้หมูยังมี
ไขมันอิ่มตัวสูง ซึ่งเป็นไขมันที่ไม่ดีต่อสุขภาพและอาจเพิ่ม
ความเสี่ยงของโรคที่เกี่ยวข้องกับหัวใจและหลอดเลือด

ไขมันในเลือดสูง การบริโภคอาหารที่มีคอเลสเตอรอล
และไขมันอิ่มตัวสูงเป็นประจำ อาจทำให้ระดับไขมันในเลือด
สูงเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อโรคหลอดเลือดหัวใจ โรคหลอดเลือด
สมอง

กรมอนามัยแนะนำ

หากต้องการบริโภคเนื้อสัตว์ ควรเลือกเนื้อสัตว์ที่มีไขมันต่ำ
เช่น เนื้อหมูส่วนสะโพก หรือเนื้อส่วนที่ไม่ติดมัน ขอควรจำกัด
การบริโภคอาหารที่มีไขมันสูงเป็นประจำ อาจส่งผลเสีย
ต่อสุขภาพได้ การเลือกทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพ
และหลีกเลี่ยงอาหารที่มีไขมันสูง จะช่วยลดความเสี่ยงต่อ
การเกิดโรคที่เกี่ยวข้องกับไขมันในเลือดสูง

วันที่ตอบกลับ: 21 กรกฎาคม 2568

โดย: ศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี

ไขฟองเล็ก แต่พลังใหญ่

กินไขมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ฟอง อาจช่วยลดความเสี่ยง
ต่อภาวะสมองเสื่อม

การกินไขมากกว่า สัปดาห์ละ 1 ฟอง

อาจสัมพันธ์กับการลดความเสี่ยงต่อภาวะสมองเสื่อม โดยเฉพาะอัลไซเมอร์ ผลิตีส่วนหนึ่งมาจาก โคลีนและ สารอาหารอื่นในไข่ ที่ช่วยบำรุงสมอง อย่างไรก็ตาม ยังต้องการงานวิจัยเพิ่มเติม เพื่อยืนยันสาเหตุโดยตรง

วันที่ตอบกลับ: 8 กันยายน 2568

โดย: ศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา

สาสุขุขัวร์

งานวิจัย ที่เก็ยวข้อง

รูปแบบและพฤติกรรม การรับข่าวปลอม บนเฟซบุ๊ก

ของกลุ่มคนเจเนอเรชั่น เอ็กซ์และวาย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษารูปแบบของข่าวปลอมบนเฟซบุ๊ก 2. เปรียบเทียบพฤติกรรม การรับข่าวปลอมของกลุ่มคนเจเนอเรชั่นเอ็กซ์และวาย 3. เปรียบเทียบพฤติกรรมการตอบสนองของกลุ่มคนเจเนอเรชั่นเอ็กซ์และวาย 4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการรับข่าวปลอมและพฤติกรรมการตอบสนองต่อข่าวปลอม

เป็นงานวิจัยที่แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ การเก็บแบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับข่าวและการตอบสนองต่อข่าวปลอมบนเฟซบุ๊กของกลุ่มคนเจเนอเรชั่นเอ็กซ์และวาย จำนวน 423 คน ซึ่งกลุ่มคนเจเนอเรชั่นเอ็กซ์และวายที่มีช่วงอายุระหว่าง 39-59 ปี (เกิดระหว่างพ.ศ.2504-2524) และช่วงอายุระหว่าง 15-38 (เกิดระหว่างพ.ศ. 2525-2548) โดยเริ่มเก็บระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2564

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ส่วนที่ 2 เก็บข้อมูล ลักษณะข่าวปลอมจากเฟซบุ๊ก ที่พบในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2563 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 ผู้วิจัยเลือกแหล่งข้อมูล สำหรับเก็บข้อมูลหลายแหล่ง 1.เว็บไซต์หรือเฟซบุ๊กแฟนเพจ ที่ทำการแก้ไขหรือนำเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข่าวปลอม ที่ปรากฏบนเฟซบุ๊ก เช่น เฟซบุ๊กแฟนเพจ Drama-addict, อ้อ มันเป็นอย่างนี้เอง by อาจารย์เจษฎ์, Anti-Fake News Center Thai-land, หมอแล็บ แพด้า เป็นต้น 2.เว็บไซต์ หรือเฟซบุ๊กแฟนเพจของสำนักข่าวที่เป็นทางการ เช่น เฟซบุ๊กแฟนเพจสำนักข่าวไทย ของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท , Thairath- ไทยรัฐออนไลน์ ของไทยรัฐทีวี หนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ.เฟซบุ๊กแฟนเพจ Ch7HD News ของสถานีโทรทัศน์ ช่อง 7 ,เฟซบุ๊กแฟนเพจ ข่าวสด ของหนังสือพิมพ์ข่าวสด เป็นต้น

เปิดผลวิจัย ทำไม? คนส่วนใหญ่ถึงเชื่อ ข่าวปลอมเรื่องสุขภาพ

งานวิจัยชิ้นหนึ่งสำรวจพบว่าประชาชนเชื่อข่าวปลอมที่แพร่หลายตามสื่อต่างๆ มากถึง 60% เป็นเรื่องจริง ซึ่งข่าวปลอมเหล่านี้เป็นเรื่องสุขภาพ การรักษาโรค และเรื่องอะไรก็ตามที่เกี่ยวกับสาธารณสุข

งานวิจัยนี้ทำขึ้นโดยคณะนักเศรษฐศาสตร์ นำโดยศาสตราจารย์ จัมเปียวโร ฟาวาโต (Professor Giampiero Favato) และ ดร. อันเดรอา มาร์เซลลูซี (Dr. Andrea Marcellusi) จากวิทยาลัยธุรกิจคิงสตัน (Kingston Business School) มหาวิทยาลัยคิงสตัน (Kingston University) ประเทศสหราชอาณาจักร ซึ่งพวกเขายังพบด้วยว่า ยิ่งข่าวปลอมพวกนี้แพร่ออกไปแล้วเข้าถึงสาธารณชนมากเท่าไร มันยิ่งมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นอีกเป็นทวีคูณไปเรื่อยๆ

ทีมวิจัยพบว่าหากการที่ข่าวปลอมผ่านตาคนมากขึ้นเรื่อยๆ จะทำให้พวกมันน่าเชื่อถือมากขึ้นอีก ยิ่งคนเห็นมากยิ่งขึ้นน่าเชื่อถือมาก ต่อให้ใช้เว็บแบนเนอร์ (web banners) บอกเตือนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับข้อมูลที่จะไม่ถูกต้องก็ยังไม่ได้ผลในการควบคุมข่าวปลอม เพราะผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มที่จะแชร์ข่าวปลอม

ศาสตราจารย์ฟาวาโตกล่าวว่า เป็นเรื่องที่น่าใจได้ว่าผู้คนมีความเชื่อในเรื่องข่าวปลอมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ เพราะคนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ด้านการแพทย์เฉพาะทาง ดังนั้นถ้าข่าวปลอมให้ข้อมูลที่ดูเหมือนจะสมเหตุสมผลแล้วสาธารณชนก็ไม่มีเหตุผลอะไรที่จะไม่เชื่อ

ที่มา : Kanoh, Hiroko. "Why do people believe in fake news over the Internet? An understanding from the perspective of existence of the habit of eating and drinking" in *Procedia Computer Science* Volume 126, 2018, Pages 1704-1709. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2018.08.107>

ทีมงานซึ่งได้รับมอบหมายจากกระทรวงสาธารณสุขของรัฐบาล อิตาลี ได้ทำการสำรวจและทดลองโดยคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย มากกว่า 1,900 คนอายุระหว่าง 18 ถึง 60 ปีจากภูมิภาคที่หลากหลาย จากนั้นผู้เข้าร่วมแบ่งเป็นสองกลุ่มด้วยการสุ่มเลือก

จากนั้นให้พวกเขาดูโพสต์ข้อมูลที่สร้างขึ้นในรูปแบบเดียวกับที่เราเห็นในสื่อสังคมออนไลน์โดยเป็นเรื่องจริง 6 เรื่องและเรื่องข่าวปลอม 6 เรื่อง แล้วถามว่าพวกเขาจะแชร์ข้อมูลเหล่านี้บน Facebook หรือไม่ แต่ข้อแตกต่างคือ มีกลุ่มหนึ่งเห็นป้ายเตือน (เว็บแบนเนอร์) เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของการโพสต์ข่าวปลอม ในขณะที่อีกกลุ่มไม่เห็น ต่อมาผู้เข้าร่วมโครงการจะดูข้อมูลเดิมทั้ง 12 เรื่องพร้อมด้วยเรื่องราวใหม่ 12 เรื่อง (แบ่งเป็นข่าวจริง 6 ข่าวปลอม 6 เรื่อง) และขอให้คะแนนว่าข้อมูลเหล่านี้จริงหรือเท็จ

ปรากฏว่าคำเตือนจากเว็บแบนเนอร์ให้ระวังข้อมูลที่ไม่ผ่านการตรวจสอบกลับไม่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมการศึกษา ในแง่ของความเชื่อหรือการแบ่งปันข้อมูล หรือพูดง่ายๆ ก็คือแม้จะมีประกาศเตือนให้ระวังคนที่เห็นข่าวปลอมก็ยังเชื่อและแชร์ข้อมูลโดยไม่ไตร่ตรอง

แม้กระทั่งข้อมูลที่ทราบโดยทั่วว่าเป็นข่าวปลอมชัดๆ ก็ยังมีโอกาสที่ผู้คนจะแชร์ข้อมูลนี้มากถึง 50 % ดังนั้นในเวลานี้ ข่าวปลอมเรื่องการดูแลสุขภาพจึงแพร่ระบาดอย่างอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ศาสตราจารย์ฟาวาโตหัวหน้าทีมวิจัยจึงต้องการให้สื่อมวลชนทำงานหนักมากขึ้น เพื่อสกัดกั้นการแพร่กระจายของข่าวปลอม

"องค์กรสื่อที่เผยแพร่เรื่องราวข่าวปลอมมีความรับผิดชอบที่จะต้องดำเนินการเรื่องนี้ Facebook กำลังวางแผนที่จะลงทุนในทีมผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่แชร์บนแพลตฟอร์ม หากเรื่องราวไม่น่าเชื่อถือเราแนะนำให้สำนักข่าวพิจารณาทางเลือก 2 ทาง คือ ลบโพสต์หรือใช้อัลกอริทึมเพื่อทำให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องทางวิทยาศาสตร์ถูกบังออกไปให้อยู่ตอนท้ายของหน้าแสดงผลการค้นหา" ศาสตราจารย์ฟาวาโตกล่าว

ถ้าหากสื่อที่น่าเชื่อถือไม่ลงมือเพื่อแก้ไขข่าวปลอม ผลกระทบนั้นก็ ย้อนกลับมาที่สื่อหลักๆ ที่มีความน่าเชื่อถือ ผลกระทบที่หนักหน่วงเรื่องหนึ่งคือรายได้ที่จะหายไป เพราะข่าวปลอมเป็นข่าวที่มีความหวือหวาน่าสนใจไม่สนใจความถูกต้องจึงปลุกเร้าอารมณ์ของผู้คนได้ง่ายกว่าข่าวจริง และข่าวพวกนี้จึงมีคนอ่านและแชร์มากกว่าข่าวทั่วไป

เมื่อมีคนอ่านและแชร์มากขึ้นแหล่งข่าวปลอมก็จะได้รับรายได้จากการโฆษณาเพิ่มขึ้น

ศาสตราจารย์ฟาวาโตกล่าวไว้ว่า เราจะเป็นจะต้องตระหนักถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการแพร่กระจายของข่าวปลอมด้วย เพราะยิ่งพวกมันทำรายได้มากขึ้นปัญหาก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น

แต่ที่สำคัญมากกว่านั้นคือ การแพร่กระจายของข้อมูลที่ไม่ถูกต้องส่งผลกระทบต่อ การดำเนินนโยบายด้านสาธารณสุขที่ซึ่งเป็นชีวิตายคนในสังคม เช่นโครงการฉีดวัคซีนและยังเพิ่มภาระด้านงบประมาณในการต่อสู้กับโรคที่ป้องกันที่แพร่กระจายอยู่ในสังคมของเรา เช่น ความลังเลที่จะฉีดวัคซีนและกระแสต่อต้านวัคซีนเพราะความเชื่อผิดๆ เป็นหนึ่งใน 10 ภัยคุกคามที่ใหญ่ที่สุดในโลกด้านสาธารณสุขจากการระบุโดยองค์การอนามัยโลก (1)

คำถามสำคัญก็คือทำไมสาธารณชนถึงปักใจเชื่อข่าวปลอมกันอย่างง่ายดาย ?

จากงานวิจัยของฮิโรโกะ คาโน (Hiroko Kanoh) แห่งมหาวิทยาลัยยามาغاتะ (Yamagata University) อ้างทฤษฎีของ A. Kucharski ที่ชี้ให้เห็นว่าการเผยแพร่ข่าวปลอมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์มีความคล้ายคลึงกันหลายประการกับวิวัฒนาการและการแพร่กระจายของโรคระบาด ดังนั้นการวิเคราะห์กลไกของโรคระบาดของโรคจึงมีส่วนช่วยให้เห็นกลไกของการแพร่กระจายของข่าวปลอมได้ด้วย

ตัวอย่างเช่น สายพันธุ์ต่างๆ ของโรคสามารถวิวัฒนาการและต่อสู้กับร่างกายในประชากรที่เป็นที่ติดเชื่อ (โฮสต์) ซึ่งมีลักษณะเดียวกันกับข่าวลือ นอกจากนี้การติดเชื่อและความคิดเห็นของคนเรต่างก็เกิดจากการติดต่อทางสังคม การสร้างแบบจำลองของสายพันธุ์ต่างๆ ของโรคระบาดที่ต่อสู้กันแสดงให้เห็นว่า เมื่อการติดต่อทางสังคมสามารถปรับตัวเข้ากับโฮสต์มากขึ้น ความหลากหลายของสายพันธุ์ที่หมุนเวียนเข้ามาก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย (2)

ดังนั้นเมื่อข่าวปลอมทำให้ผู้คนเริ่มคุ้นชินมากเท่าไร คนๆ นั้น (หรือโฮสต์) ก็ยิ่งปล่อยให้ข่าวปลอมไหลเวียนเข้าสู่ตัวเขามากขึ้นแล้วแพร่กระจายไปเมื่อเกิดการติดต่อทางสังคม แต่สิ่งที่ต่างจากโรคระบาดคือ ข่าวปลอมไม่สามารถหยุดยั้งได้ผ่านการเว้นระยะทางสังคม (Social distancing) เพราะการกระจายของข่าวปลอมไม่ใช่แค่การชุบชิบนินทากันตัวต่อตัวแต่ยังผ่านการแพร่กระจายออนไลน์โดยไม่ต้องพบหน้ากัน

อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจก็คือ ผู้คนมักจะคิดว่าข่าวทางอินเทอร์เน็ตมีความน่าเชื่อถือน้อยกว่าแต่ในขณะเดียวกันก็มีแนวโน้มที่จะเชื่อข่าวทางอินเทอร์เน็ตมากกว่า มีการวิจัยโดย Wogalter และคณะ (2008) พบว่าถึงแม้คนทั่วไปจะไม่พึ่งพาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตแบบร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ก็ยากที่จะรอดพ้นจากอิทธิพลของมัน และถึงแม้ว่าผู้คนมักจะคิดว่าข้อมูลออนไลน์น่าสงสัยและไม่น่าเชื่อถือ แต่ส่วนใหญ่ยังคงมีแนวโน้มที่จะได้รับอิทธิพลจากข้อมูลออนไลน์ ดังนั้นเมื่อเห็นภาพข่าวปลอมข่าวหนึ่งคนจะสงสัยไว้ก่อนว่าจริงหรือไม่ แต่ก็อดไม่ได้ที่จะคิดว่าบางทีมันอาจจะมีส่วนจริง จะเห็นว่านี่คือจิตวิทยาเบื้องหลังของการที่ทำให้คนคนเริ่มจะเชื่อข่าวปลอม

จากงานวิจัยข้างต้นเราจะเห็นกลไกของจิตวิทยาทำให้ผู้คนสงสัยข้อมูลที่แปลกๆ ว่าเป็นข่าวปลอมเอาไว้ก่อน ถ้าหากพวกเขาคิดเชิงวิเคราะห์มากขึ้นก็อาจค้นพบความจริง แต่น่าเสียดายที่คนที่ตกเป็นเหยื่อข่าวปลอมส่วนใหญ่อยู่ในโหมดสบายๆ ไม่ได้ตั้งการ์ดระวังแล้วคิดวิเคราะห์ต่อจากนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้เสพข่าวกำลังกินหรือดื่ม (ซึ่งเป็นโหมดผ่อนคลาย) จะทำให้พวกเขาเชื่อข่าวปลอมได้ง่ายขึ้น

เรื่องนี้สามารถอ้างอิงงานวิจัยโดย Irving และคณะ (1965) เกี่ยวกับการรับข่าวสารโดยแบ่งผู้ทดลองออกเป็น 2 กลุ่มให้รับข้อมูลที่มีความไม่แน่นอน กลุ่มหนึ่งให้รับประทานถั่วกับโค้กซึ่งเป็นอาหารว่างไปด้วยขณะรับข้อมูลส่วนอีกกลุ่มไม่รับประทานอะไรเลย ปรากฏว่ากลุ่มที่รับประทานของว่างไปด้วยมีแนวโน้มที่จะเชื่อข้อมูลมากกว่าอีกกลุ่ม

จากการทดลองนี้ ฮีโรโกะ คาโน (2017) จึงทำการทดลองบ้างโดยคราวนี้ให้ผู้เข้าร่วมโครงการ 2 กลุ่มรับข่าวปลอมและบางข้อมูลเป็นข่าวที่เห็นได้ชัดว่าปลอมมาตลอดหลายสัปดาห์ที่ผ่านมา ปรากฏว่ากลุ่มที่รับประทานของว่างไปด้วยมีแนวโน้มที่จะเชื่อข่าวปลอมมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับประทานอะไรเลย

วิธีการนี้เรียกว่า luncheon technique หรือการปล่อยข้อมูลข่าวสารในตอนที่ได้รับสารกำลังรับประทานอาหารอย่างผ่อนคลายมักถูกใช้ในงานแถลงข่าวเปิดตัวผลิตภัณฑ์ดูแลสุขภาพและผลิตภัณฑ์ความงาม และการประชุมด้านธุรกิจอื่นๆ เพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารเชื่อข้อมูลที่กำลังแถลงออกไป (2)

ดังนั้นสิ่งที่ช่วยกรองข่าวกรองได้ดีที่สุดคือการทำลายแหล่งข่าวนั้น เพราะการคิดวิเคราะห์ของผู้รับข่าวเองเป็นเรื่องที่พึ่งพาไม่ได้ เพราะเห็นแล้วว่าแม้จะมีแบนเนอร์เตือนแต่ผู้รับข่าวก็ยังมีแนวโน้มที่จะเชื่อมั่น และยิ่งหากผู้รับข่าวทำตัวสบายๆ ด้วยแล้ว ข่าวปลอมยิ่งแทรกซึมเข้าไปในสมองของผู้รับข่าวง่ายขึ้นอีก

1. Kingston University. (November 20, 2019). "Public believe more than half of fake news about healthcare spread online, major study by Kingston University reveals" Retrieved July, 7 2020 from <https://www.kingston.ac.uk/news/article/2272/20-nov-2019-public-believe-more-than-half-of-fake-news-about-healthcare-spread-online-major-study-by/>

2. Kanoh, Hiroko. "Why do people believe in fake news over the Internet? An understanding from the perspective of existence of the habit of eating and drinking" in Procedia Computer Science Volume 126, 2018, Pages 1704-1709. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2018.08.107>

ที่มา : <https://www.hfocus.org/content/2020/07/19722>

Infodemics and misinformation negatively affect people's health behaviours, new WHO review finds

incorrect interpretations of health information, which increase during outbreaks and disasters, often negatively impact people's mental health and increase vaccine hesitancy, and can delay the provision of health care, a new WHO review shows.

The authors conclude that the effects of infodemics and health misinformation online can be countered by “developing legal policies, creating and promoting awareness campaigns, improving health-related content in mass media and increasing people's digital and health literacy”.

The authors conclude that the effects of infodemics and health misinformation online can be countered by “developing legal policies, creating and promoting awareness campaigns, improving health-related content in mass media and increasing people's digital and health literacy”.

The authors gathered, compared and summarized this evidence in order to identify ways to address the negative effects of false health information on public health.

Understanding the role of social media in spreading misinformation

“Twitter, Facebook, YouTube, and Instagram are critical in disseminating the rapid and far-reaching spread of information,” the systematic review explains. The repercussions of misinformation on social media include such negative effects as “an increase in erroneous interpretation of scientific knowledge, opinion polarization, escalating fear and panic or decreased access to health care”.

The increased spread of health-related misinformation in a health emergency is accelerated by easy access to online content, especially on smartphones. “During crises such as infectious disease outbreaks and disasters, the overproduction of data from multiple sources, the quality of the information and the speed at which new information is disseminated create social and health-related impacts.”

The authors found that social media have been propagating poor-quality health-related information during pandemics, humanitarian crises and health emergencies at an increasing rate. They note, “Such spreading of unreliable evidence on health topics amplifies vaccine hesitancy and promotes unproven treatments.”

အားပြင်း

Effects of online misinformation on people's health behaviours

The systematic review found that people feel mental, social, political and/or economic distress due to misleading and false health-related content on social media during pandemics, health emergencies and humanitarian crises.

However, not all effects of social media have been negative during the COVID-19 pandemic. Eight reviews reported positive outcomes, and some found that several social media platforms generated significantly improved knowledge and awareness, higher compliance with health recommendations, and more positive health-related behaviours among users compared to classic information dissemination models.

The paper acknowledges the role of social media in crisis communication and management during health emergencies, but points to the need to counter the production of misinformation on these platforms. Local, national and international efforts are required, as well as additional research.

“Future research should investigate the effectiveness and safety of computer-driven corrective and interventional measures against health misinformation, disinformation and fake news and tailor ways to share health-related content on social media platforms without distorted messaging.”

The new paper, entitled “Infodemics and health misinformation: a systematic review of reviews”, is published in the Bulletin of the World Health Organization.

ကိုးကား : <https://www.who.int/europe/news/item/01-09-2022-infodemics-and-misinformation-negatively-affect-people-s-health-behaviours--new-who-review-finds>

5 วิธีจับไต๋ข่าวปลอม

เช็กให้ชัวร์ก่อนจะเชื่อ

พาดหัวข่าวใช้คำรุนแรง
ให้เกิดการตื่นตระหนก

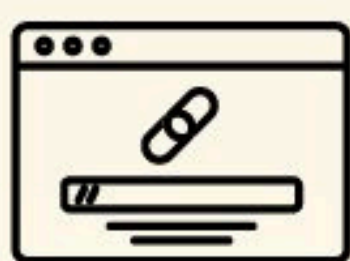
แจ้งเตือน

สะกดคำผิด มากเกินปกติ

รูปภาพประกอบไม่ตรงกับข้อมูล

เลียนแบบชื่อลิงก์
ให้ดูเหมือนเป็นของหน่วยงาน

มีการโฆษณาสิ่งผิดกฎหมาย
บนหน้าเว็บไซต์

ที่มา : สถาบันส่งเสริมการเรียนรู้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้จัดทำ

1. นายแพทย์จักรวัฒน์ เพ็ญพวงภควัต

ผู้อำนวยการกองส่งเสริมความรู้และสื่อสารสุขภาพ กรมอนามัย

2. นางสาวประวิญนุช กาญจนขจรศักดิ์

หัวหน้ากลุ่มสื่อสารสุขภาพ กองส่งเสริมความรู้และสื่อสารสุขภาพ

3. นางสาวกฤษิยา ศรีนวล

นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ

4. นางสาวประภาพรรณ ปะพุดสะโร

นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ

5. นายณัฐวิทย์ ญาดี

นักวิชาการคอมพิวเตอร์

6. นายเมธาวิ จำปาหาญ

นักประชาสัมพันธ์
